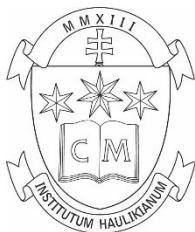

Haulikov Inštitút Trnava

a

Moravsko – slezská křesťanská akademie Brno

Životnými cestami Jána Palárika Raková

Osvecovať druhých pozitívnym duchom

Zborník z vedeckej konferencie
Žilina, 29.novembra 2018

Ivona Matúšová pre Haulikov inštitút,
Elektronická publikácia
Trnava 2019

ISBN 978-80-89979-10-3

Vedecký výbor:

- prof. Mgr. art. Božidara Turzonovová, Ph. D.
- doc. dr. Jan Popelka, CSc.
- doc. ThLic. Mgr. Pavol Zemko, Th. D., Ph. D. h. c., EMBA, LL. M., O.C.H. – associate professor

Organizačný výbor:

- PhDr. PaedDr. Martin Klement, Ph. D. h. c., MBA, LL. M.
- PhDr. Mária Marková, PhD
- Bc. Ivona Matúšová, MBA, O.C.H.
- Mgr. Jarmila Šturdíková
- Mgr. Monika Šturdíková
- Mgr. Vladimír Žák

Moderátori konferencie:

- Alojz Matúš
- Ľubica Štefunková

Program konferencie:

Privítanie: Bc. Ivona Matúšová, MBA, O.C.H. –
podpredsedníčka Haulikovho inštitútu v Trnave

Prednášky:

1. *So zmyslom pre humor – vsdp. Augustín Drška, dekan:* doc. ThLic. Mgr. Pavol Zemko, Th. D., Ph. D. h. c., EMBA, LL. M., O.C.H. – associate profesor – Haulikov inštitút Trnava + MSKA Brno + VŠZaSP sv. Alžbety Bratislava Detašované pracovisko bl. Ladislava Batthyány – Strattmanna Dunajská Streda
2. *Bez straty realizmu – P. Ľubomír Stanček, profesor :* PhDr. PaedDr. Martin Klement, Ph. D. h. c., MBA, LL. M.

Záver: Bc. Ivona Matúšová, MBA, O.C.H. - podpredsedníčka
Haulikovho inštitútu v Trnave

Zostavovateľ zborníka:

- doc. ThLic. Mgr. Pavol Zemko, Th. D., Ph. D. h. c., EMBA, LL. M., O.C.H. – associate professor

Recenzent zborníka z konferencie:

- PhDr. Mária Marková, PhD

Technická spolupráca na zborníku:

- Bc. Ivona Matúšová, MBA, O.C.H.
- **Za obsah príspevkov zodpovedajú autori**
- **Text neprešiel jazykovou úpravou**

Motto

„To, čo bolo povedané doteraz, neznamená mať malomyselného, smutného, zatrpknutého, melancholického ducha, alebo nízky profil bez energie. Svätý je schopný žiť s radosťou a zmyslom pre humor. Bez straty realizmu osvecuje druhých pozitívnym duchom, plným nádeje. Byť kresťanmi je „radosť v Duchu Svätom“ (Rim 14, 17), lebo „po láske k dobročinnosti nevyhnutne nasleduje radosť, pretože ten, kto miluje, sa celý raduje v jednote s milovaným... Po dobročinnosti teda nasleduje radosť“.99 Prijali sme krásu jeho slova a prijímame ju „vo veľkom súžení s radosťou Ducha Svätého“ (1 Sol 1, 6). Ak dovolíme, aby nás Pán vyviedol z našej ulity a zmenil nám život, môžeme uskutočniť, o čo prosil sv. Pavol: „Ustavične sa radujte v Pánovi! Opakujem: Radujte sa!“ (Flp 4, 4)

Proroci ohlasovali Ježišov čas, ktorý my žijeme, ako zjavenie radosti: „Plesaj a jasaj!“ (Iz 12, 6) „Vystúp na vysoký vrch, blahozvest’ Siona, pozdvihni mocne svoj hlas, blahozvest’ Jeruzalema!“ (Iz 40, 9) „Plesaj, nebo, a jasaj, zem, plesaním zaznejte, vrchy, lebo Pán utešuje svoj ľud a nad svojimi biednymi sa zľutúva!“ (Iz 49, 13) „Plesaj hlasno, dcéra Siona, jasaj, dcéra Jeruzalema, hľa, tvoj kráľ ti prichádza, spravodlivý je a prináša spásu!“ (Zach 9, 9) A nezabudnime na povzbudenie Nehemiáša: „Nermúťte sa, lebo radosť v Pánovi je vaša sila“ (Neh 8, 10).

Mária, schopná odhaliť novosť, ktorú Ježiš priniesol, spievala: „Môj duch jasá“ (Lk 1, 47) a sám Ježiš „zaplesal v Duchu Svätom“ (Lk 10, 21). Keď prechádzal, „ľudia sa radovali“ (Lk 13, 17). Po vzkriesení, kam prišli učeníci, „nastala veľká radosť“ (Sk 8, 8). Ježiš nám dáva jednu istotu: „Budete žiaľovať, ale váš smútok sa premení na radosť... Zasa vás uvidím a vaše srdce sa bude radovať. A vašu radosť vám nik nevezme“ (Jn 16, 20. 22). „Toto som vám povedal, aby vo vás bola moja radosť a aby vaša radosť bola úplná“ (Jn 15, 11).

Existujú ťažké okamihy, časy kríža, nič však nemôže zničiť nadprirodzenú radosť, ktorá sa „prispôsobuje a premieňa, ale vždy

zostáva prítomná – aspoň ako lúč svetla, ktorý sa rodí z vnútornej istoty, že sme nekonečne nadovšetko milovaní“.100 Je to vnútorná istota, pokoj plný nádeje, ktorý ponúka duchovné uspokojenie nepochopiteľné na základe svetských kritérií.

Zvyčajne je kresťanská radosť sprevádzaná zmyslom pre humor, tak zjavným napríklad u svätého Tomáša Morusa, svätého Vincenta de Paul alebo svätého Filipa Neriho. Zlá nálada nie je znakom svätosti: „Odstráň mrzutosť zo svojho srdca!“ (Kaz 11, 10) Toľko toho dostávame od Pána, „ktorý nám hojne dáva všetko na užívanie“ (1 Tim 6, 17), že niekedy je smútok spojený s nevďačnosťou, s takým uzavretím sa do seba samých, že sa stávame neschopnými spoznať Božie dary.

Jeho otcovská láska nás pozýva: „Synu, ak máš z čoho, dopraj si... Nepripusť, aby ti unikol radostný deň“ (Sir 14, 11. 14). Chce, aby sme boli pozitívni, radostní, a nie príliš komplikovaní: „V deň blaženosti buď blažený (...) Boh stvoril človeka priameho, ale oni vyhľadávajú premnohé úlisnosti“ (Kaz 7, 14. 29). V každom prípade, treba si uchovať pružného ducha, a robiť tak ako svätý Pavol: „Naučil som sa vystačiť s tým, čo mám“ (Flp 4, 11). Takto žil svätý František Assiský, schopný dojímavej vďačnosti za kúsok tvrdého chleba, schopný radostne chváliť Boha aj za vánok, ktorý pohladil jeho tvár.

Nehovorím o konzumnej alebo individualistickej radosti, tak prítomnej v niektorých súčasných kultúrnych skúsenostiach. Pretože konzumizmus len zaťažuje srdce; môže ponúknuť príležitostné a prechodné potešenia, ale nie radosť. Mám na mysli skôr tú radosť, ktorá sa žije v spoločenstve, ktorá sa zdieľa a šíri, pretože „blaženejšie je dávať ako prijímať“ (Sk 20, 35) a „veselého darcu Boh miluje“ (2 Kor 9, 7). Bratská láska znásobuje našu schopnosť radosti, lebo nás robí schopnými tešiť sa z dobra druhých: „Radujte sa s radujúcimi“ (Rim 12, 15). „Preto sa radujeme, keď sme slabí a vy ste silní“ (2 Kor 13, 9). Na druhej strane, ak sa „budeme

*koncentrovať len na naše potreby, odsúdime sa na život v obmedzenej
radosti.“¹*

2

¹ FRANTIŠEK. 2018. Gaudete et exsultate, 122 – 128. In: *Pápežské dokumenty, 102.zväzok*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

² <http://www.pluska.sk/fotogaleria/?foto=papez-frantisek10.jpg&clanok=743093>

SO ZMYSLOM PRE HUMOR – VSDP. AUGUSTÍN DRŠKA, DEKAN

Pavol Zemko

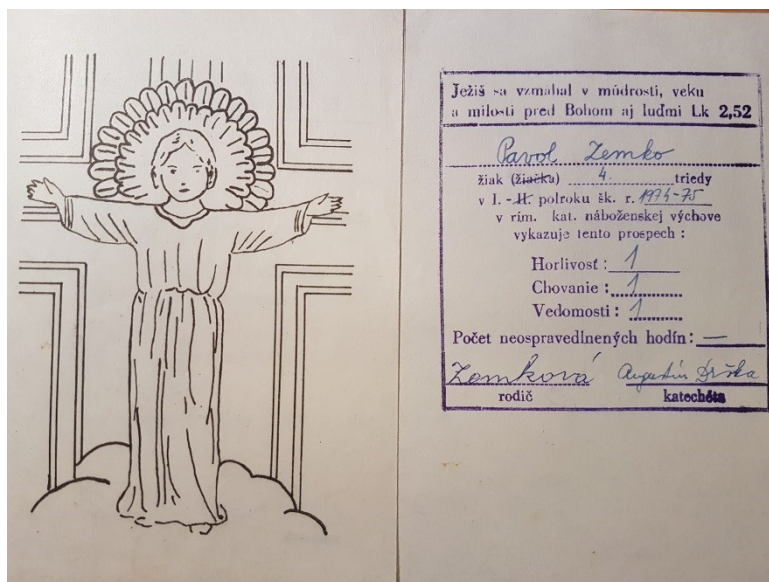
1. Vsdp. Augustín Drška, dekan – farár

Narodil sa februára 1939 v Kútoch. Po štúdiách na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave bol vysvätený za kňaza biskupom Mons. dr. Ambrózom Lazíkom, trnavským apoštolským administrátorom. Kaplánoval v Tvrdošovciach, Trnave a v Topoľčanoch. Od jesene 1974 do júla 1989 bol farárom v Ludaniciach s filiálkami Dvorany nad Nitrou, Mýtna Nová Ves a Kamanová. Následne sa stal dekanom – farárom v Malackách, farárom v Bratislave – Vrakuni, Kuklove, Bratislave – Dlhých Dieloch a Čároch. Odtiaľ odchádza na zaslúžený odpočinok do farnosti Bratislava – Kráľovnej Pokoja na Teplickej ulici ako výpomocný duchovný. Zomiera v Bratislave, kde boli v Katedrále sv. Martina pohrebné obrady vedené Mons. dr. Stanislavom Zvolenským, bratislavským arcibiskupom – metropolitom. pochovaný bol v rodných Kútoch Mons. Rudolfom Balážom, banskobystrickým biskupom – spolužiakom z ročníka v seminári v prítomnosti Mons. Jána Sokola, trnavského emeritného arcibiskupa.

2. Môj život s Gustinkom Drškom v rokoch jeho pôsobenia na fare v Ludaniciach 1974 - 1989

Bol som malý chlapec, keď k nám na jeseň v roku 1974 prišiel topoľčiansky kaplán Augustín Drška za farára, štvrták po Prvom sv. prijímaní. Učil ma jeden rok náboženstvo v našej malej *Základnej deväťročnej škole pre 1. – 5. ročník v Kamanovej*, ktorá je jednou z troch filiállok farnosti Ludanice v topoľčianskom dekanáte. Upútal

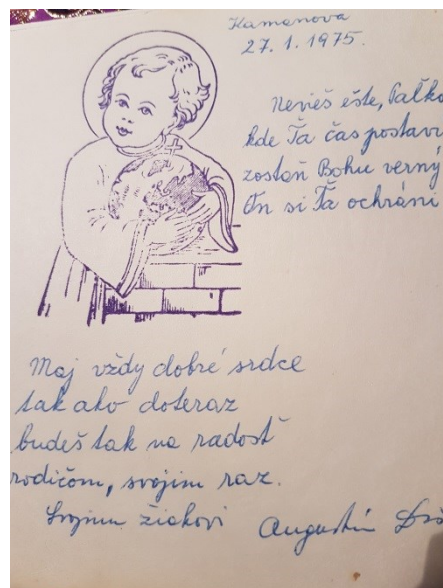
nás premietaním filmov, nálepkami a či pečiatkami za nedel'nú sv. omšu, vysvedčením na polrok ako i na konci školského roku, veselosťou – zábavou a vtipom, ktorý umocňoval jazdou auta po *dedine* (najstaršia časť našej obce – dodnes so slepou ulicou, odkiaľ vedie len poľná cesta na *kanál* – k potoku a na *drík* – k rieke Nitre) tak, že si nás všetkých naložil do auta a aj do kufra a urobil s nami jedno koliečko. No bol aj za disciplínu, keď som sa otočil, už aj ma vyťahal za uši. Alebo neskôr v kostole sám alebo skrze miništrantov napomínal vyrušujúce deti. A či cez žalm vo sv. omši vyšiel cez sakristiu von a pohnal ľudí, čo boli vonku do vnútra kostola tak, aby stihol cez *alelujový verš* prísť k oltáru a pokračoval vo sv. omši.

Moje vysvedčenie z náboženstva

Aj keď sme potom tradične od piatej triedy chodili z Kamanovej do školy v Presel'anoch, hrubá a zakonzervovaná stavba nového kostola bola u nás zatvorená bez možnosti sláviť bohoslužby, chodili sme na sv. omše či už do Preselian alebo Topoľčian, predsa len sme aj kvôli nášmu pánu farárovi chodili autobusom do Farského kostola Najsv. Trojice v Ludaniciach – za svojim vlastným pastierom, ako nám to pripomínal vdp. farár Anton Štítny z Preselian. Pán farár Drška

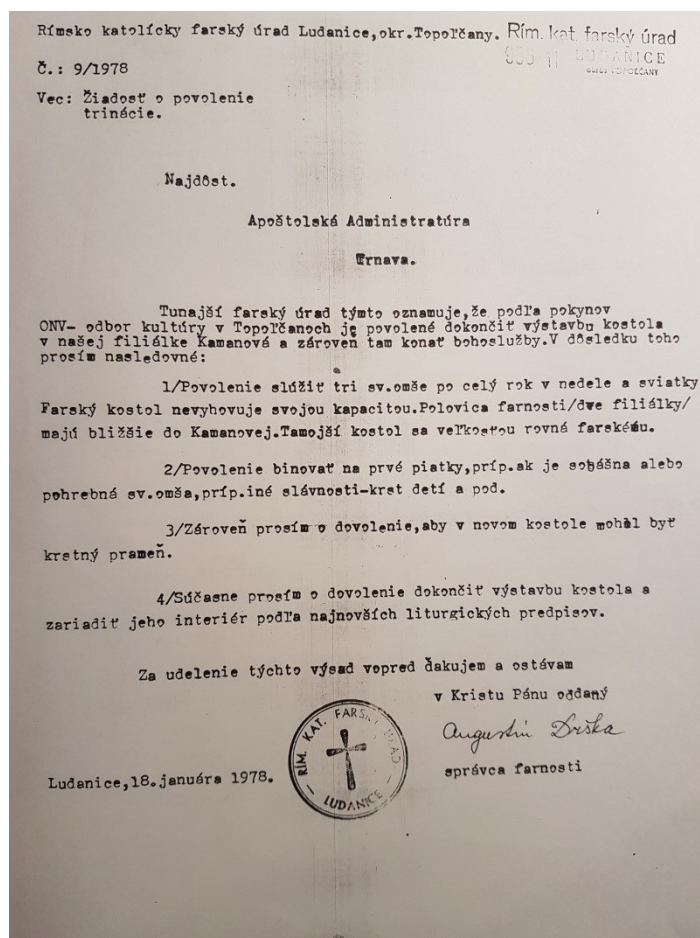
prispôobil autobusom sv. omše tak cez týždeň ako i v nedeľu, a preto museli byť krátke s homíliou poctivo vždy naklepanou zavčas ráno na písacom stroji na fare a vložené do breviára, s ktorým chodil vždy v ruke na sv. omše. Ak nás autobus nevzal (my sme išli až na poslednú zastávku pri kríži, čo bola južná hranica našej farnosti a to teda boli tlačnice a vadenice), alebo ak sme zmeškali, museli sme ísť 4 km domov peši po frekventovanej ceste bez chodníkov na trase Topoľčany - Nitra. Bicyklom sme cestu neriskovali – kvôli tme a počasiu – veď kto by mal na dedine bicykel s dynamom vpredu a či s odrazkou vzadu, a aj to sme doma boli siedmy a dlho sme mali len jeden po domácky poskladaný bicykel?!

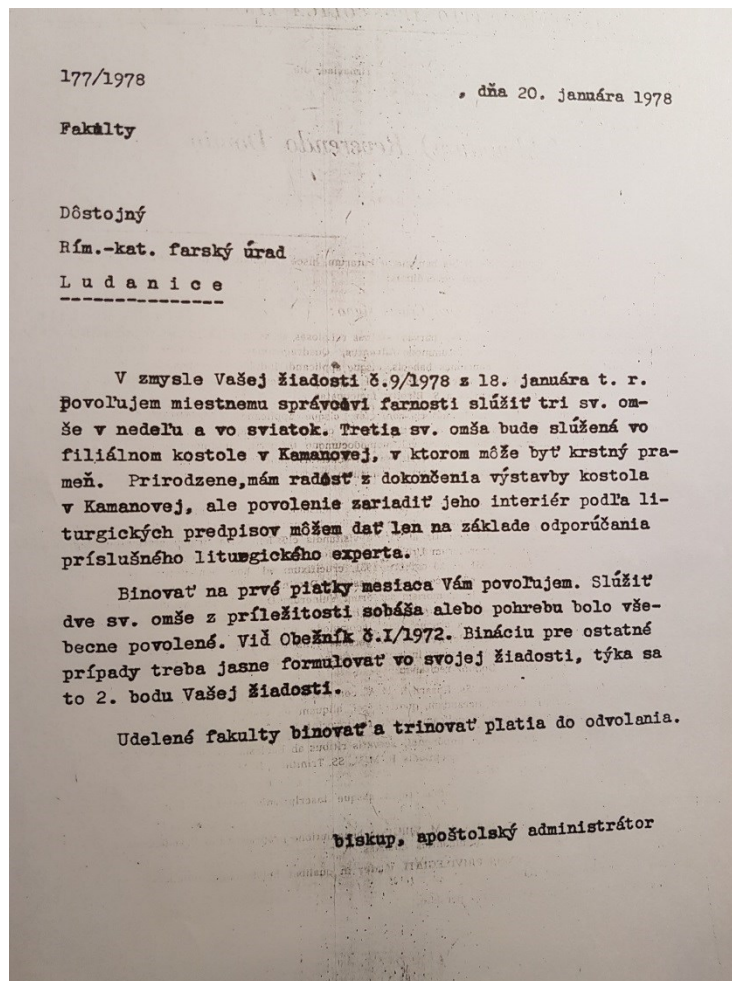
Z môjho detského Pamätníka

Naša farnosť je veľká, na bohoslužbách nás vždy bolo prebohate zo štyroch dedín – Ludanice, Dvorany nad Nitrou, Mýtna Nová Ves a Kamanová vo farskom kostole. Rovnako tak aj na birmovke, na ktorú nás pripravoval ako ináč na a po sv. omšiach v kostole. Veď keď som ja bol na sv. birmovania, 31.októbra 1976, nás bolo tuším vyše šesťsto. Otcovi biskupovi Mons. dr. Júliusovi Gábrišovi (1913 – 1987) som s Vierkou Stolárovou z Ludaníc recitoval na privítanie básničku –

to bolo tuším také prvé *Drškove pozvanie* pre mňa. Druhé nasledovalo následne, keď u nás komunisti ³ povolili slúžiť sv. omše a dokončiť rozostavaný kostol na cintoríne. Bolo že to radosti, nadšenia a entuziazmu u nás v celej dedine. Pán farár Drška napísal list biskupovi do Trnavy, ktorý mu aj odpovedal – fotokópie prikladám. Samozrejme, že s odvahou pána farára Dršku toho náboženského bolo omnoho viac: A za to patrí Pánu Bohu a pánu farárovi veľká vďaka!

³ Porov. MÁČOVSKÝ, V. 2008. *Spoveď posledného komunistického biskupa alebo Slovenská odysea*. Bratislava: Vincent Máčovský, 2008, 362 s.

Z archívu RKC, farnosti Ludanice

A hneď na druhú nedeľnú sv. omšu ma pán farár pozval miništrovať. Bol som už ôsmak, následne gymnazista, ktorý sa následne stále viac a viac utvrdzoval v tom, že môj sen *chciť byť od malička kňazom* sa pod vplyvom dobrého kňaza a svojho vlastného farára utvrdzoval a naberal reálnejšie kontúry. A to hlavne kvalitnými homíliami s príkladom na sv. omšiach ako i v živote, ktorý vždy patrí do homílie ale aj do nášho kresťanského svedectva a priťahuje. A pán farár priťahoval!

Kamanová, Filiálny kostol Povýšenia sv. Kríža

Nevynechával som u nás sv. omše – miništroval som, lektoroval a moju dušu formoval pán farár aj počas sv. spovede. Na Vianoce sme vždy všetci miništranti dostali vecné darčeky – bol to náš skutočný otec – duchovný otec. Hoci už keď som bol na Gymnáziu v Topoľčanoch, využil som i včasné ranné sv. omše a sv. spovede u pána dekana – farára a kanonika vdp. dr. Ladislava Dorušáka (1923 - 1997) – môjho druhého duchovného vodcu a veľký príklad Cirkvi v okrese Topoľčany. Myslím, že on pevne stál a kryl aj kňazov nášho dekanátu ako i vdp. farára Augustína Dršku. Určite spolu vybavili aj

náš Filiálny kostol Povýšenia sv. Kríža. Nakoľko sme mali stále viac a viac bohoslužieb, binované sväté trojdnie, procesie na Božie Telo okolo kostola návštevy z tajnej – Umlčanej cirkvi. Pamätám si, že aj mňa raz pozval na faru, kde bol premietaný po anglicky film *Život Krista*. Požičiaval mi knihy na čítanie typu: Don Bosco, Sv. Dominik Savio, Blčiaci oheň o sv. Piovi X. a iné. Chlapi dokončili kostol, ženy pozbierali peniaze na vybavenie kostola a my deti pomáhali, kde sa len dalo. 14.septembra 1981 bol kostol pri večernej sv. omši požehnaný biskupom dr. Júliusom Gábrišom – pre mňa veľký duchovný zážitok. Niečo som o tom napísal v publikácii *Diamant našej obce*.⁴

Kamanová, Filiálny kostol Povýšenia sv. Kríža

Obaja spomínaní kňazi mi neskôr vybavili audienciu u banskobystrického biskupa Mons. dr. Jozefa Feranca (1910 – 2003) pred vstupom do seminára, lebo za materskú diecézu – Trnavskú apoštolskú administratúru by ma určite nevzali a nechceli riskovať moje odloženie. A tak som sa po maturite stal od akademického roku

⁴ Porov. ZEMKO, P. 2006. *Diamant našej obce*. Kamanová: Obecný úrad, 2006, 58 s. ISBN 80 – 969589 – 4 – 1.

1983/ 1984 Gustinkovým prvým bohoslovcom v jeho kňazskej ére. Vždy mal cez prázdniny záujem o mňa a pýtal sa, že ako je v seminári. Zdôrazňoval mi, aby som sa učil, modlil a poslúchal, mal v úcte jeho spolužiakov – mojich profesorov: dr. Františka Alexandra Kišidaya (1940 – 1987) a dr. Jozefa Krajčího. Chodili sme spolu na púť do Topolčian, vozil ma do Šaštína, ale i na nedeľné sv. omše, ktoré sme strávili všetky tri spolu – myslím, že sa aj rád pochválil, že má bohoslovca, ale teraz viem, že to aj mne pomáhalo, aby som nebol taký plachý, lebo vo farskom kostole som skoro nikoho nepoznal a tak som pekne spolufarníkov spoznával.

Kamanová, Filiálny kostol Povýšenia sv. Kríža

Často som chodil na faru, kde som pracoval v kancelárii – čo bolo treba zapísať a opísať a vypísať – k čomu mnohí moji spolužiaci ani len počas štúdia nepričuchli. Aj takto ma pragmaticky učil. Spolu

s pánom kanonikom Dorušákom mi vybavili vodičák – auto sme doma nemali a po škole by som bez auta neexistoval. Od prvého ročníka mi tiež povolili rozdávať na každej sv. omši sv. prijímanie a v mene pána farára som viedol i nedeľné Litánie a Krížové cesty v Kamanovej a trochu aj miništrantov.

Myslím si, že z mojej vysviacky mal veľkú radosť – zorganizoval veľký Deviatnik modlitieb za mňa počas deviatich mesiacov a neskutočne pomohol našej rodine s prípravou primícií. Bolo to niečo vyše roka – 6.marca 1987 - po smrti môjho otca. My dvaja sme sa o všetkom pekne spolu dohodli a deň „D“ mohol prísť. Bol ma obliekať do dalmatiky v Bratislave na diakonáte – 9.decembra 1987.

Bratislava, Dóm sv. Martina – 9.decembra 1987

A potom ma na presbyteráte v Banskej Bystrici 18.júna 1988 obliekal môj primičný kazateľ Mons. dr. Bohumil Kapusta (1922 – 1994). Po mne stiahol Gustinko do Ludaníc na primície aj

topoľčianskeho bohoslovca Petra Mandúcha, po mame pochádzajúcej z Ludaníc – vysvätený bol v roku 1988 za Rožňavskú diecézu. Teológiu začal z Ludaníc študovať aj Andrej Kapusta, ale nakoniec sa nedal vysvätiť.

*Pred starou farou v Ludaniciach – P. Zemko, bohoslovec – vdp. A.
Drška, farár – P. Mandúch, bohoslovec*

Ako diakona ma nechal vykonávať všetko, čo som len mohol doma stihnúť – predsa len som mal pred sebou posledný piaty ročník: hlásal som Božie slovo, rozdával som sv. prijímanie, vystavoval som Najsv. Sv. Oltárnu a udeľoval požehnanie a raz som aj v Ludaniciach pochovával.

Pohreb na cintoríne v Ludaniciach – vdp. A. Drška, farár a dp. P. Zemko, diakon

Moja nebohá mama mi často hovorievala: *Si presne taký istý ako pán farár Drška!* Ona, pán farár Drška ako i Štefan Gerhát – kostolný otec ludanickej farnosti a dnes kostolník v našom Farskom kostole Najsvätejšej Trojice v Ludaniciach ma po primíciách, v nedeľu dopoludnia 26.júna 1988 v Kamanovej ako i v pondelok večer 27.júna 1988 v Ludaniciach, zaviezli autom na moju prvú kapláňku v Banskej Bystrici – meste, kde sa vlastne skončila ich misia – mojej mamy ako aj pána farára. Pán Boh to tak zariadil, že obaja zomreli v rovnakom čase – mama 27.septembra 2009 a vdp. Drška 29.septembra 2009; obaja mali pohreb v rovnaký deň – 1.októbra 2009 – mama v Kamanovej a on rozlúčku v Bratislave a pohreb v Kútoch, takže som sa mu nemohol na pohrebe zúčastniť. Po mame som veľa zdedil – povahove a od pána farára som sa naučil: mať poriadok v kancelárii a plánovať aj rok dopredu; lásku k homíliam, homiletike a k histórii; tiež som nosil donedávna tašku a v nej breviár so sebou – ale už prišla možnosť elektronickej formy a tak používam modlitbu z mobilu, tabletu či PC; rád ako *Záhorák* mal Boží dar – víno, naučil som sa ho vypiť aj ja; na fare vždy bolo veľa ľudí, ktorých nielen prijímal, ale aj im posluhoval vysluhovaním sviatostí – známa je jeho veta, ktorú vraj

povedal na Okresnom národnom výbore, keď mu vytýkali, že potajomky a po večeroch krstí. Na čo on odpovedal: *Cez deň našich a večer vašich!* Nikomu nič neodmietal, ako by sme to mali robiť podľa vyjadrenia pápeža Františka všetci kňazi! Mal rád humor a vodu, opravoval kostoly, zvonice, kríže a sochy, vyučoval deti a v Ludaniciach napokon postavil faru, za čo mu na nej odhalili pamätnú tabuľu - a rovnako tak robím ja ako aj ostatní kňazi vždy s pomocou svojich drahých veriacich.

Vdp. Augustín Drška mal ako jeho svätý krstný patrón *srdce* na dlani, ktoré z lásky k Pánu Bohu ponúkal všetkým ľuďom. Aj mne, po vysviacke, potykali sme si, hoci sme sa stretali ešte menej, ako keď som bol študentom – len veľmi individuálne. A to počas opušťáku a dovolenky na Základnej vojenskej službe, na fare v Malackách, Vrakuni, Čároch aj Dlhých Dieloch ale aj na fare na Teplickej. Snáď posledným našim rozhovorom bol jeho telefonát, keď mi blahoželal k vymenovaniu za trnavského generálneho vikára. Ale živého som ho už nestihol. Považoval som si za povinnosť zorganizovať veriacich z celej ludanickej farnosti a na tridsiaty deň po smrti sme putovali do Kútov, kde som za spásu jeho duše odslúžil sv. omšu a na cintoríne sme sa za neho pomodlili, položili kyticu kvetov, zapálili sviečky v nádeji na stretnutie v Nebeskej vlasti.

Primície v Kamanovej – 26.júna 1988 – vdp. A. Drška, farár – P. Zemko, novokňaz a Mons. dr. B. Kapusta, dekan – farár

3. Svätá omša na 30. deň po smrti vsdp. dekana – farára Augustína Dršku, výpomocného duchovného v Bratislave – Kráľovnej rodiny⁵

Kúty, Farský kostol sv. Jozefa – 29. októbra v Roku kňazov 2009

Želivský pán opát; spolubratia v kňazskej službe – vdp. farár Peter Racek z Horných Obdokoviec a vdp. farár Dušan Kajanovič z Ludaníc – nástupcovia nebohého v úrade farára; vsdp. farár ThDr. Alojz Lackovič z Trnavy – Modranky; vsdp. ThDr. Pavol Tomek zo

⁵ ZEMKO, P. 2009. *V Roku kňazov II*. Trnava: Ivona Matúšová, 2009, 32 s. ISBN 978 - 80 - 89413 - 05 - 8.

Smoleníc; vdp. farár Andrej Krupa z tejto kútskej farnosti; sestry a rodina + kňaza Augustína, bývalí farníci z našej ludanickej farnosti, vy všetci drahí bratia a sestry!

Hociktorí z vás, čo sme dobre poznali vsdp. dekana Augustína Dršku, by sa dnes za určitých liturgických možností mohol postaviť na toto miesto a mohol niečo povedať na povzbudenie všetkých nás v tejto chvíli.

No som tu teraz postavený ja – podľa odporúčania pána organistu Jozefa Gerháta z Ludaníc, lebo zomrelý pán farár ma viedol od chlapca až k oltáru na primíciach. Preto sa snád' veľmi osobne pousilujem prihovoriť sa vám, povzbudiť vás a svojim spôsobom odobrať sa od zosnulého kňaza, ktorého tridsiaty deň smrti si aj takto pripomíname my všetci, ktorí sme 1. októbra 2009 v približne rovnakom čase stáli pri otvorenom hrobe mojej mamy, ale ktorí sme vôbec nemali s tým žiadne problémy, aby sme sa v tej chvíli modlili za oboch zomrelých, ktorých si Pán v *Roku kňazov* a dva dni po sebe povolal k sebe do večnosti.

Pápež Benedikt XVI. o sv. Jánovi Mária Vianneyovi – patrónovi farárov napísal, že *„vedel posilňovať svoj ľud slovami a sviatosťami svojho Ježiša, hoci sa často v presvedčení o svojej osobnej nehodnosti úzkostlivo chvel až do tej miery, že si niekoľkokrát želal, aby sa mohol zbaviť zodpovednosti svojho úradu vo farnosti, ktorého sa cítil nehodný. Predsa však s príkladnou poslušnosťou naďalej ostával na svojom mieste, lebo ho spaľovala apoštolská horlivosť za spásu duší.“*⁶

Keď si dobre uvedomíme tieto pápežove slová a premietneme si ich na nebohého kňaza Augustína, ba my kňazi si osvojíme ich obsah, zistíme, že pápež prostredníctvom tohto vyjadrenia o sv. Jánovi Mária Vianneyovi hovorí vlastne o podstate sviatosti kňazstva, ktorú v roku 1963 vzal na seba aj pán dekan Augustín a následne každý jeden z nás

⁶ BENEDIKT XVI. *List na Rok kňazov*.

kňazov v histórii svojho osobného života. Ja som bol chlapec, štvrták na Základnej škole v Kamanovej, keď k nám do Ludaníc prišiel vsdp. farár Augustín Drška z kapláanky v Topoľčanoch na jeseň v roku 1974. Odvtedy som ho vnímal ako toho, ktorý u nás slúžil sv. omše, vysluhoval sviatosti, navštevoval starých a chorých, pochovával a učil nás v škole náboženstvo – to boli hodiny! Plné humoru, premietania filmov a diapozitívov, ale aj disciplíny a poriadku, či po náboženstve vozením v aute, v kufre auta, všetci natlačení z maličkej školičky. A keď sa mu podaril husársky kúsok, že počas komunizmu otvorili u nás zatvorený a rozostavaný kostol, kde boli potrební miništranti – zavolať ma medzi prvými posluhovať k oltáru, mal na nás neskutočne trpezlivé nervy – a volal všetkých a každého – v poníženosti a nehodnosti svojho vlastného *ja* skrze *seba* k Ježišovi.

A tu kdesi sa začína aj môj príbeh utvrdenia kňazského povolania, ktoré som cítil od malička, no počas pôsobenia pána farára Augustína Dršku som jasne cítil, že skrze jeho kňazské pôsobenie a službu ma volá Pán, o čom som s hrdosťou vydal svedectvo aj pred skúšobnou komisiou na bohosloveckú fakultu, kde som vyznal, že mojimi veľkými vzormi sú náš pán farár a pán kanonik dr. Ladislav Dorušák z Topoľčian, ktorého služby som pre blízkosť času na Gymnáziu v Topoľčanoch mohol ľahšie využívať. Viete, hovorí sa, že druhým seminárom pre kandidáta kňazstva je rodina a farnosť. Vďaka Pánu Bohu, mojim rodičom a pánu farárovi Drškovi som tento druhý seminár doma vždy mal. A tak dnes to, že kňazom som, že mám nejaké konkrétne ľudské i kňazské návyky, za to vďačím im! Ako počas svojho života boli na mňa hrdí – veď na mojich primíciach pán farár vyznal, že som prvý kňaz, ktorého mal možnosť vychovávať od chlapca až po vysviacku, a preto do smrti budem na neho hrdý aj ja! V Kútoch som bol ako novokňaz, pri striebornom 25. výročí sv. kňazstva pána farára Dršku, potom na pohrebe jeho mamy a som tu i dnes, ako skoro už dvadsaťdva ročný kňaz, ktorý sa teraz učím v novej funkcii, tesne po boku trnavského arcibiskupa, Mons. Róberta

Bezáka, aby som to, čo ma naučili, mohol snád' odovzdávať pre dobro všetkých. Tak ako to robia moji spolubratia tam, kde pôsobia, ako to robili kňazi pred nami a tak ako to do konca vekov budú robiť kňazi aj po nás. Zostáva tu len otázka, koľko budeme aj my žiť z Krista a ako budeme poslušní Cirkvi aj my? Často si pripomínam slová pán dekana a farára Dršku, keď ho predvolali na Okresný národný výbor v Topoľčanoch, aby ho napomenuli, že nesmie potajomky krstiť komunistom, učiteľom, úradníkom, politikom, jednoducho tým, ktorých režim za to prenasledoval. A on im na to povedal: Cez deň krstím našim a v noci krstím vašim! Teda bol tu a žil pre všetkých. Preto sa nečudujme, že koľkí ho poznali – v komunizme tajná i verejná cirkev, koľké čísla v matrikách vyprodukoval – dnes mu mnohí ďakujú aj po smrti v Katolíckych novinách a v konečnom dôsledku ako som už o tom veľa hovoril aj my tu a dnes prítomní z Ludaníc, Dvorian nad Nitrou, Mýtnej Novej Vsi a Kamanovej, kde prežil s nami podstatnú časť svojho nezabudnuteľného kňazského života – pätnásť rokov.

Pán opát, kňazi, bratia a sestry! Záverom sa znovu pridajme k slovám pápeža: *„Aby v nás nevzniklo existenciálne prázdno a aby nebola účinnosť našej služby ohrozená, musíme sa zakaždým znova pýtať: Sme skutočne preniknutí Božím slovom? Je ono skutočne pokrmom, z ktorého žijeme väčšmi ako z chleba a vecí tohto sveta? Poznáme ho pravdivo? Milujeme ho? Zaoberáme sa vnútri týmto slovom tak, aby skutočne poznačilo náš život a sformovalo naše myslenie?. Tak ako Ježiš povolal Dvanástich, aby boli s ním (porov. Mk 3, 14), a až potom ich poslal kázať, tak aj dnes sú kňazi povolaní prijať tento nový životný štýl, ktorý zaviedol Pán Ježiš a ktorý si apoštoli osvojili. Práve bezpodmienečné prijatie tohto nového životného štýlu charakterizovalo kňazské úsilie farára z Arsu.“*⁷ Tento štýl zachytil kedysi tu v Kútoch aj Augustína Dršku, aby sa stal

⁷ BENEDIKT XVI. *List na Rok kňazov.*

kňazom – pre seba i pre nás, zachytil nás a teraz, keď ho tu niet, nech stále pokračujeme v tomto Kristovom štýle aj my. Amen.

4. Sv. omša za + vsdp. Augustína Dršku, dekana – farára,

1. výročie smrti ⁸

Ludanice, Farský kostol Najsv. Trojice – 29. septembra 2010

Bratia v kňazskej službe – pán farár a pán kaplán; milovaní spolurodáci, bratia a sestry!

Čo mi zanechal pán dekan Augustín Drška?

Vzťah ku knihe, alebo ešte lepšie a špecificky povedané k historickej knihe – alebo úplne jednoducho povedané, zanechal vo mne vzťah k histórii.

Či už to boli žiaľ len za jeden jediný školský rok filmy o sv. Tarzíciovi, sv. don Boskovi – priznám sa viac si už nepamätám, učil ma náboženstvo len v štvrtom ročníku *Základnej školy pre 1. – 5. ročník* v Kamanovej – dnes už neexistujúcej. Alebo knihy, čo mi buď daroval, alebo požičal na prečítanie, ktoré som ako chlapec dychtivý po kňazstve – a on to na mne videl, že chcem byť kňazom – s ľahkosťou som priam hltal, ako napríklad: o sv. Piovi X., sv. Jánovi Márii Vianneyovi, sv. Márii Magdaléne. A nikdy nezabudnem na hraný anglický film, ktorého zneniu sme tu na starej fare v obývačke nerozumeli, ale filmu o Ježišovi nie je potrebné rozumieť, stačí ho pochopiť a podľa Krista žiť: Ako nás to len povzbudilo! Ak máte rovnakú skúsenosť, verím, že ani vy tak ani ako ja nikdy nezabudneme.

⁸ ZEMKO, P. 2010. *Trnavskej arcidiecéze I. (Príležitostné homílie)*. Trnava: Ivona Matúšová, 2010, 40 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 09 – 6.

Pán dekan sám mal rád históriu, veď vždy nám ju ponúkal na *hody*, či na *Silvestra* alebo pri iných rôznych príležitostiach. Latinské príslovie hovorí: *Historia est magistra vitae*, čo znamená, *História je učiteľkou života*. A to rovnako platí aj v Cirkvi, veď samotné *cirkevné dejiny* nás pobádajú k nasledovaniu vzorov z histórie v našom praktickom živote. Pripomínam nám všetkým sv. Ignáca z Loyoly, ktorý sa raz v noci začítal do *Životopisov svätých* a rozhodol sa pre život viery: zanechal predchádzajúci život, stal sa kňazom, založil rehoľu jezuitov a stal sa svätým. Alebo ako sa sv. Augustín, krstný patrón + Augustína Dršku – nahlas na duši celý nepokojný v záhrade pýtal Pána Boha: Ako dlho? Ako dlho to ešte takto má ísť? Má to byť vždy zajtra a opäť zajtra? Prečo nie hneď a teraz? Prečo ešte v túto hodinu nie je koniec mojej nehanebnosti? A v tom počul zo susedného domu hlas: Vezmi a čítaj! Vzal tento povel vážne a automaticky vzal do ruky prvú knihu, ktorú chytil. Začítal sa tak do listov sv. Pavla apoštola. Do duše sa mu vrátil pokoj! ⁹ A zrodila sa gigantická osobnosť vynikajúceho teológa, filozofa, biskupa a jedného zo štyroch západných cirkevných otcov.

Pán dekan Augustín Drška rád čítal. Hovorí sa, že kto veľa číta, má dobrú slovnú zásobu a pán dekan ju skutočne už aj podľa svojho *priezviska* naozaj mal dobrú: bohatú zásobu humoru, vtipov, čo malo obrovský význam hlavne pri osobnom stretnutí s ním. Nezabudnuteľné boli jeho návštevy v domácnostiach a hlavne homílie pri bohoslužbách boli špičkové, nikto pri nich nespal. Každá bola vždy perfektne pripravená, „*naklepaná*“ na písacom stroji s červeno – čiernou páskou vo formáte A 5 zložené napoly a vložená do breviára, s ktorým vždy chodil do kostola. A breviár mal najradšej čím prv *odmodlený* už skoro ráno – sami si to mnohí pamätáte – dvere na starej fare boli často otvorené a pán farár sa prechádzal s breviárom v ruke a modlil sa. Rád si každého všimol, okríkol, pozdravil, prihovoril sa – je mu jedno či je to dieťa, žena, školák, muž, robotník.

⁹ Porov. GOODIER, A. 1993. *Hriešnici a svätí*. Prievidza: Kamil Mečiar, 1993, 190 s.

A to všetko zavčas rána *kričal na okolo idúcich* zo starej fary. Veru starú faru si odtrpel, prežívajúc hlavne v zime v kancelárii pri zakúrených *péterkách* aj chlad a zimu. Ale Pán Boh mu dal dožiť sa povolenia z Okresného národného výboru na dokončenie a otvorenia kostola v Kamanovej v roku 1978, ako i jeho požehnania 14. septembra 1981 Mons. RNDr. Júliusom Gábrišom, biskupom a apoštolským administrátorom trnavským. Postaral sa o obnovu krížov, sôch, zvoníc, kostola v Dvoranoch, kaplnky v Mýtnej Novej Vsi, farského kostola Ludaniciach. Jeho *záverom* pre nás bolo postavenie budovy *novej fary*, na ktorej mu dnes vďaka *Farnosti Ludanice* slávnostne spolu s *Obecným úradom* v Ludaniciach vďaka odhalíme a požehnáme *pamätnú tabuľu*.¹⁰ Lebo z nej napokon odišiel do Malaciek až príliš potichu a nepozorovane. Nech sa teda v tejto farnosti nenájde nikto, kto by na neho zabudol!

Lenže začal som s duchovnom a s ním chcem aj pokračovať: Ono duchovné bolo v živote nášho pána farára Dršku to hlavné, veď bol rímskokatolíckym kňazom. Pán si ho nepovolal na nič iné. Chcem preto nám všetkým pripomenúť, že v čase jeho pätnásť ročného pôsobenia u nás sa krakovský arcibiskup a kardinál Karol Wojtyła stal pápežom. Akosi mám rád tvrdenie, že všetci čo sme tu, sme generáciou Jána Pavla II. Preto dodávam, sme aj Drškovou generáciou – ja od onoho štvrtého ročníka základnej školy cez pozvanie miništrovať, duchovné vedenie pri sv. spovedi, rady a usmernenia až po moju vysviacku za kňaza 18. júna – v sobotu - 1988 v Banskej Bystrici a primície 26. júna – v nedeľu - 1988 v Kamanovej a 27. júna – v pondelok – 1988 tu v Ludaniciach, kde som bol 29. novembra – šesť dní po narodení - 1964 pokrstený. Bol to náš *farálko*, môj duchovný otec, tak ako jeho nástupcovia: vdp. Petko Racek, či Jozef

¹⁰ „Z príležitosti 1.výročia smrti nezabudnuteľnému kňazovi vdp.dekanovi Augustínovi Drškovi (1939 – 2009) venujú a za postavenie tejto fary ďakujú vďační veriaci 29.september 2010“

Gajdoš alebo dnes už Dušan Kajanovič s kaplánom Martinom Országhom. Som preto veľmi rád, keď prídem domov, hoci ma už nevíta Gustinko a nepočujem jeho výčitku: Palino, čo robíš, jaký si tučný, že on je už v nebi a s úsmevom jemu príznačným mi kýva z domu nášho Nebeského otca. Zakývajte mu aj my všetci, nech za neho oroduje bl. Zdenka Schelingová, sv. Kozma a Damián, sv. Vendelín - naši nebeskí patróni, ako i Sedembolestná Panna Mária Šaštínska, ktorej bol od detstva veľkým ctiteľom. V úcte mal aj svojho predchodcu pána biskupa Jantauscha – pod chvíľou sme boli pri jeho hrobe vo Vrbovom.

Odvážim sa tvrdiť: Kiežby sme tak konali dobro pre cirkev a pamätali na spásu ako on, náš bývalý a pred rokom zosnulý vsdp. dekan Augustín Drška: Nech sa za neho prihovárajú u Pána Boha aj svätí anjeli strážcovia. Na záver: Vďaka ti Gustinko za nás za všetkých, ktorým si bol duchovným otcom – farárom! Ale vďaka aj za nás kňazov, ktorí tu v tejto farnosti máme svoje korene: Pán Boh zaplať za vdp. Petra Mandúcha, vdp. Juraja Karcola, vdp. Andreja Bisáka - a ďakujem aj za seba!

Odpočinutie večné daj mu Pane a svetlo večné nech mu svieti: Nech odpočíva v pokoji! Amen.

A čo by to bolo za Drškovho odchovanca, keby som nepovedal vtip: „Pán farár Dušan sa dostal do neba a keď sa trochu zoznámil s novým prostredím, povedal si, popozerám sa, koľko je tu mojich bývalých farníkov. No ako hľadal nenašiel nikoho, dokonca ani svojho pána kaplána. Poprosil teda sv. Petra, nech ho pustí opýtať sa do očistca, ale prekvapujúco ani tam nikoho nenašiel. To nie je možné, čudoval sa: Ved’ stále sa vzorne pripravujem na homílie a rád im hlásam Božie slovo, slúžim za nich sväté omše, posväcujem ich sviatosťami, karhám a napomínam deti: Kde teda sú po smrti ich duše? Odvážil sa teda aj do pekla a tam hneď len čo prešiel bránu našiel plno svojich farníkov z Ludaníc, Kamanovej, ba aj z Mýtnej a dokonca i z Dvorian. Bol z toho celý nešťastný, že si chytil hlavu do dlaní a v tom sa prebral, zobudil sa, bol to sen! No do rána už nespál. A urobil bojový plán: nasledujúcu nedeľu v rámci oznamov vyhlásil: Bratia a sestry, vyhlasujem veeel’kúúú duchovnú obnovu spojenú so sv. spoveďou. Budem spovedať celý deň, dopoludnia aj poobede a aby som to zvládol, prosím, nech v pondelok prídu ludančania, v utorok dvorančania, v stredu novančania, vo štvrtok kamančania. Pretože uznáte, že chcem vám len dobre, aby ste sa všetci dostali do neba, lebo ja som za vás zodpovedný, ved’ som váš pán farár! A mám ešte jedno

želanie, v piatok ma vôbec nehl'adajte, lebo na základe mojich intuícií verejne veľmi prosím, nech sa príde vyspovedať ešte aj pán kaplán Martin – aby sme boli úplní.“

5.Dvadsaťsiata nedeľa v cezročnom období – C ¹¹

*Filiálny kostol Povýšenia sv. Kríža, Kamanová – 26. septembra
v Roku kresťanskej kultúry na Slovensku 2010*

Milí spolurodáci, bratia a sestry!

O chvíľu budeme počuť v spoločných modlitbách veriacich:
Bože, pomáhaj všetkým kresťanom neochvejne vyznávať vieru.

A to musíme robiť, ako nás k tomu povzbudzovala úvodná modlitba k dnešnej sv. omši, *príkladným kresťanským životom na zemi.*

Príkladom v tom je nám Ježiš Kristus, náš Boh a Pán; ale aj svätí – predovšetkým naši krstní a birmovní patróni; rodičia, kamaráti, známi; kňazi, učitelia a vychovávateľia; cirkevní i svetskí predstavitelia.

No príkladom mám byť aj ja sám. Uvedomujeme si to? O tri dni uplyní rok od smrti nášho pána farára Augustína Dršku. On nám bol skutočným príkladom. Tak sme ho poznali a potvrdzuje to nie len článok o ňom v *Katolíckych novinách* z 9. júla 2006, ¹² ale i malička – no pritom významná spomienka na neho v najnovšom čísle *Katolíckych novín*, kde sa píše o jeho ľudskosti a otvorenosti srdca pre všetkých, ¹³ čo len potvrdzuje, akým príkladom nám bol. Nech nám to navždy pripomína aj *Pamätná tabuľa na ludanickej fare*, ktorú

¹¹ ZEMKO, P. 2011. *Trnavskej arcidiecéze II. (Príležitostné homílie)*. Trnava: Ivona Matúšová, 2011, 32 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 14 – 0.

¹² Porov. RAUČINOVÁ, M. 2006. Na nedeľnej omši na Dlhých dieloch. In: *Katolícke noviny. Týždenník pre náboženské a spoločenské otázky*, roč. 121, č. 27, 9. júla 2006, s. 14.

¹³ Riadková inzercia. 2010. In: *Katolícke noviny. Týždenník pre náboženské a spoločenské otázky*, roč. 125, č. 38, 26. septembra 2010, s. 26 - 29.

v stredu, 29. septembra tohto roku, s vďakou za tento vzor pre našu farnosť u nás v čase jeho *farárovania* požehnáme.

Myslím že celý svet a s ním aj my, sme s udivením pozerali 12. septembra 2010 v televízii vystúpenie Nicka Vujicica v brnenskom kine Scala a následne na tlačovke v Prahe, dvadsaťosem ročného kazateľa pôvodom z Austrálie, ktorý nemá ani ruky a ani nohy. A s tým sa tak perfektne vyrovnal, že o tom je celá jeho evanjelizačná činnosť, ktorá už má za sebou tisícvesto akcií v tridsiatich siedmich štátoch sveta. Všade kam príde, vytrvalo zdôrazňuje, že je potrebné pýtať sa vždy len na to, či je to Božia vôľa. Preto rozpráva o Božej добрôte a láske, propaguje čítanie Biblie a prostredníctvom neziskovej organizácie pomáha aj chudobným. Pričom zdôrazňuje, že je Bohu vďačný za dar rozprávať ľuďom na stretnutiach – a to aj humorne a inšpiratívne.¹⁴

Z čoho vyplýva, že každý podľa svojich možností a schopností môže byť druhým dobrým vzorom života: Nezabudnime na to! Amen.

6. Sté výročie narodenia Don Jozefa Strečanského, SDB¹⁵

Trnava – Farský kostol - bazilika sv. Mikuláša, 18. marca v Roku kňazov 2010

Špačince – Farský kostol Narodenia Panny Márie, 23. mája v Roku kňazov 2010

Na úvod sv. omše, si spolubratia v kňazskej službe, bratia a sestry pripomeňme, že *Rok kresťanskej kultúry*, ktorý v spolupráci s Ekumenickou radou cirkví na Slovensku a Ministerstvom kultúry SR vyhlásila naša KBS na tento rok 2010, čo práve z Božej milosti prežívame, nám dáva príležitosť, aby saj v našej Trnavskej arcidiecéze

¹⁴ Porov. ŠTAUD, D. 2010. Postižením že byť i darem. In: *Katolícký týdeník*, roč. XXI, č. 38, 14. – 20. září 2010/ 25. neděle v mezidobí, s. 1.

¹⁵ ZEMKO, P. 2009. *V Roku kňazov III*. Trnava: Ivona Matúšová, 2009, 40 s. ISBN 978 - 80 – 89413 – 06 – 5.

zjednotení s Mestom Trnava a Trnavským samosprávnym krajom vyzdvihlo niekoľko mimoriadnych osobností, ktoré sa zlatými písmenami zapísali do dejín kresťanskej kultúry. Oni ju vo svojom čase tvorili a ona prostredníctvom nich presahuje hranice tejto samosprávy, arcidiecézy, slovenskej krajiny a stávame sa tak pevnou súčasťou európskych a svetových dejín. Dnes si pri tejto spoločnej slávenej sv. omši pripomíname sté nedožitú narodeniny Don Jozefa Strečanského slovami ktorého pokorne prosíme Pána Boha „*o odpustenie, ak som s niektorými darmi nenarábal podľa Božej vôle, že som nebol vždy soľou zeme a svetlom sveta.*“¹⁶

Spolubratia v kňazskej službe, vážený pán starosta, rodina Don. Jozefa Strečanského, bratia a sestry!

Ako chlapec som sa na náboženstve v štvrtej triede, ktoré ma učil niekdajší trnavský kaplán Gustinko Drška, potom neskôr farár v Ludaniciach pri Topoľčanoch - kam patrí aj moje rodisko Kamanová, naučil pieseň, ktorá mi dodnes znie v ušiach:

*Mlad' Bohu verná,
Kristove čaty,
zástavu našu zdobí kríž.
Smer ti ukážu vodcovia svätí,
hore sa srdcia k Bohu blíž!
Len smelo vpred,
nech vidí svet,
mládež vernú Kristovi;
len výš a výš, zdvihnnime kríž,*

¹⁶ Myšlienky Jozefa Strečanského. 2010. In. FORDINÁLOVÁ, E. 2010. Spomienka. Kňaz s harmonikou. K storočnici narodenia Dona Jozefa Strečanského. In: *Katolícke noviny. Tradičné noviny súčasného kresťana*, roč. 125, č. 10, 14. marca 2010, s. 21.

svet sa v Kristu obnoví!“¹⁷

Túto pieseň sme spievali nevediac, že nám ju pán farár priniesol zo svojho pôsobenia v Trnave: Inak načo by nám to aj bolo vedieť, veď v Československej socialistickej republike v čase môjho detstva bol ešte komunizmus a čím menej sme vedeli, tým menej sme potenciálne mohli pri výsluchu prezradiť. No vráťme sa k onej piesni, ktorá nás deti a mládež, čo rodičia pravidelne vodili do kostola, popri pionierskych a zväzáckych budovateľských piesňach burcovala a oduševňovala k životu Kristových verných vojakov, idúcich len priamo vpred hrdo pod Kristovou zástavou.

Vtedy som ešte nevedel, ako to už viem dnes, že autorom tejto dodnes spievanej piesne ako i iných piesní s názvami:

*Ó, zem ty krásna
Celý vesmír sa Ti korí
Ty si Peter – Skala
Žatva je síce veľká
Ó, don Bosco
Tvoja sláva
Ó, Mária , Matka naša*

¹⁷ Mlad' Bohu verná. In: www.iskra.sk/duurko/texty/spevnik/0M47.htm;
www.spievatko.sk/www/build/view_song.php?id=939; www.youtube.com/watch?v=JsBTs9FSNfI.

F C⁷ F C F C G C

1. Mlad' Bohu verná, Kristove čaty, zástavu našu zdobí križ.

F C⁷ F C G C F G C

Smer Ti ukážu vodcovia svätí, hore sa srdcia, k Bohu blíž.

C⁷ F C C⁷ F

R: Len smelo vpred, nech vidí svet, mládež vernú v Kristovi.

B F C G C⁷F

Len výš a výš zdvihnime križ, svet sa v Kristu obnoví.

2. Oddanosť Cirkvi, národu, vlasti, burcuje v našich srdciach plam.

Nás nepremôžu nijaké strasti, z cesty nezláka mam a klam. R:

3. Nech naša pieseň voľne sa vznáša, nech sa ozýva celý svet.

Na našej tvári len šťastie žiari, tam, kde je Kristus, žiaľu niet! R:

Keby som bol vtáčkom so strieborným hláskom

Slovensko moje

Za našou dedinou

Na jemných krídlach mája,

ktoré časom zľudovali, je Don Jozef Strečanský, saleziánsky kňaz, rodák zo Špačiniec, kde sa presne pred sto rokmi – 18. marca 1910 - narodil. Ako najstarší z ôsmich detí odišiel do školy k saleziánom do Šaštína, ktorí ho neskôr poslali na ďalšie štúdiá filozofie a teológie do mesta Radna v Slovinsku. Tam bol aj 4. júla 1937 v Ľubl'ane vysvätený za kňaza.

Najskôr pôsobil ako pedagóg v Šaštíne ale od roku 1938 už v Trnave na novootvorenom Biskupskom gymnáziu, ktoré obnovil biskup Mons. Dr. Pavol Jantusch, apoštolský administrátor trnavský, ktorého zhodou okolností 140. výročie narodenia si tiež tohto roku pripomíname ako i 85. výročie jeho biskupskej vysviacky tu v bazilike sv. Mikuláša. Spolu s ním tu v rokoch 1943 – 1946 vyučoval chémiu a prírodopis aj Boží služobník Don Titus Zeman (1915 - 1969), ktorého beatifikačný proces začal Mons. Stanislav Zvolenský, bratislavský arcibiskup – metropolita. Don Jozef Strečanský tu v Trnave pobudol ako profesor hudobnej výchovy osem rokov. Na škole založil chlapčenský spevácky zbor pod názvom Saleziánski chlapci speváci, ktorý je známy skôr pod menom Trnavskí saleziánski speváčkovia. So zborom don Strečanský nacvičil náročné homofónne ale i polyfonické skladby, s ktorými vystupoval tu v Trnave, po celom okolí ale i na zájazdoch po celom Slovensku. Takže si ich všimol i Československý rozhlas, štúdio Bratislava, kde uskutočnili nahrávky. Strečanský pre zbor jednak komponoval vlastné skladby s náboženskou a národnou tematikou, no upravoval i slovenské ľudové piesne, ale poznáme ho aj ako autora textov k Schubertovej *Ave Marii*, Schumanovmu *Sneniu*, či Fibichovmu *Poemu*. No Trnava na neho nikdy nezabudne preto, že jeho text *Matka Božia Trnavská*

inšpiroval Ďalšieho trnavského hudobného génia – Mikuláša Schneidra – Trnavského, ktorý skomponoval hudbu a pieseň sa dodnes predovšetkým týmto chrámom nesie ku cti našej slziacej Trnavskej Matky. Don Strečanský chlapčenský spevácky potenciál využil pre inscenovanie spevohier – operetiek, kde sám skladal hudbu. Sú to:

Kaplnka v lese

Rybár Marek

Podivná socha.

V poslednej *Podivná socha* použil Don Strečanský melodické nápevy svetoznámeho Jacqua Offenbacha, čo zaujalo počas Slovenského štátu aj *Slovenské národné divadlo* v Bratislave, ktoré operetku naštudovalo a uviedlo vo svojom repertoári.

Nakoľko však Don Strečanský bol aj obľúbeným kazateľom na ľudových misiách, tak ho predstavení rehole preložili z Trnavy za predstaveného do saleziánskeho *Malého seminára* v Komárne, kde tiež založil spevácky zbor – *Komárňanskí speváčkovia*. Okrem toho tam učil aj na viacerých stredných školách. Lenže to už začínal v Československu tvrdý komunizmus a štátna bezpečnosť 27. septembra 1950 zatkla aktívneho a obľúbeného rehoľného kňaza a saleziána, no akoby zázrakom sa mu pred väzením podarilo ujsť a v železničiarskej uniforme emigrovať cez Bratislavu a Moravu do Rakúska. Tu si na univerzite v Innsbrucku doplnil hudobné vzdelanie a po dvoch semestroch pokračoval v štúdiách na Pápežskom inštitúte pre sakrálnu hudbu v Ríme. Tu ho v roku 1952 hlavný saleziánsky predstavený vyslal na misie do Belgicka s tým, že sa má starať o mladých v utečeneckých táboroch v Nemecku, ale i v Rakúsku a prípadne i inde v severnej Európe. A tak spolu s ďalšími slovenskými misionármi – saleziánmi: Rafaelom Černým (1924 – 2006), Augustínom Lovíškom (1922 – 1980), Štefanom Škorčíkom (1931 – 1985), Jánom Mihalcom (1925 – 2002), Štefanom Faberom

(1909 – 1985) a Jánom Tockým (1930 – čo ešte žije v Žiline), sa postarali o mladých ľudí - utečencov z Východnej Európy, ktorým pomohli vyučiť sa remeslu a popritom mravne a zodpovedne sa postaviť do samostatného slobodného života.

Don Strečanský ako prvý vedúci *Slovenskej katolíckej misie v Belgicku*¹⁸ aj tu: písal do slovenských časopisov – *Slovenské hlasy z Ríma*, *Slobodné Slovensko* a *Jednota*; dával prednášky a duchovné cvičenia, s ktorými navštevoval Slovákov motocyklom či neskôr autom po celej Európe, pričom ročne najazdil aj 80. 000 km vychádzajúc z Wolluwe St. Peter a La Marmite pri meste Tournai, alebo z Rameguies – Chin Saint Georges. Všade, kde bol Don Strečanský, tam bolo vždy veselo – spomína si tiež belgický emigrant a vrbovský rodák, ešte žijúci deväťdesiatjeden ročný Anton Polák vo svojej knihe, ktorú vám dnes darujem.¹⁹ Posledné roky svojho života Don Strečanský ťažko ochorel a zvlášť posledných dvadsaťsedem mesiacov prežil v ťažkom utrpení. Napokon zomrel 22. júna 1985 v belgickom Saint Ode.²⁰ Pochovaný je na saleziánskom cintoríne v Grand – Haleux, kde má len jednoduchý pomník s nápisom: „*Joseph Strecansky (1910 – 1985) RIP.*“²¹

Na oslavách jeho významných výročí nikdy nechýbali významní slovenskí hudobníci. Vďaka Pánu Bohu i všetkým vám – rodine, vdp. farárovi a p. starostovi, že na oslave jeho nedožitého stého narodenia nechýbame ani my! Preto mu venujme túto spoločnú sv. omšu a po sv. omši mu položme k jeho pamätnej tabuli i náš pomyselný veniec vďaky – tak ako už 18. marca tohto roku na budove Arcibiskupského úradu v Trnave, presne tak urobíme i dnes tu v jeho rodných Špačinciach. Preto sa na záver môjho príhovoru poďakujeme Pánu Bohu za Don Jozefa Strečanského jeho vlastnými slovami, ktoré nám

¹⁸ Porov. BOSÁK, Ľ. – KÝŠKA, P. 2009. *Telom v kraji dávnych Belgov – duchom pod Tatrami. Anton Polák – život a dielo*. Bratislava: Lúč, 2009, s. 199; 204.

¹⁹ Porov. *Tamže*, s. 149.

²⁰ Porov. ĎURICA, M. S. 2000. Strečanský Jozef, SDB. In: *Slovník katolíckych kňazských osobností Slovenska*, Bratislava: Lúč, 2000, s. 1284 – 1286.

²¹ BOSÁK, Ľ. – KÝŠKA, P. 2009. *Telom v kraji dávnych Belgov – duchom pod Tatrami. Anton Polák – život a dielo*. Bratislava: Lúč, 2009, s. 162.

v 10. čísle tohoročných Katolíckych novín zo 14. marca sprostredkovala profesorka Trnavskej univerzity Eva Fordinálová:

*„Ďakujem Bohu za dar kňazstva,
že som mohol hlásať blahozvesť
v kázňach, na duchovných
cvičeniach, misiách
a v prednáškach.*

*Ďakujem za dar optimizmu,
že som mohol skleslých
povzbudzovať, za dar humoru,
že som mohol smutných
rozveseliť, za dar hudby,
že som ju zasvätil
Bohu na oslavu
a blížnemu na potechu.*

*Súčasne prosím o odpustenie,
ak som s niektorými darmi
nenarábal podľa Božej vôle,
že som nebol vždy soľou zeme
a svetlom sveta. “²² Amen.*

²² Myšlienky Jozefa Strečanského. 2010. In. FORDINÁLOVÁ, E. 2010. Spomienka. Kňaz s harmonikou. K storočnici narodenia Dona Jozefa Strečanského. In: *Katolícke noviny. Tradičné noviny súčasného kresťana*, roč. 125, č. 10, 14. marca 2010, s. 21.

Literatúra a použité informačné zdroje

BENEDIKT XVI. List k vyhláseniu Roka kňazov pri príležitosti 150. výročia dies natalis Jána Máriu Vianneya. In: *Edícia pápežské dokumenty*, 77.zväzok, Trnava: SSV – Vojtech spol. s r. o., 2009.

BOSÁK, Ľ. – KÝŠKA, P. 2009. *Telom v kraji dávnych Belgov – duchom pod Tatrami. Anton Polák – život a dielo*. Bratislava: Lúč, 2009, s. 199; 204.

ĎURICA, M. S. 2000. Strečanský Jozef, SDB. In: *Slovník katolíckych kňazských osobností Slovenska*, Bratislava: Lúč, 2000, s. 1284 – 1286.

FRANTIŠEK. 2018. Gaudete et exsultate, 122 – 128. In: *Pápežské dokumenty*, 102.zväzok. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., 2018, 83 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 250 – 3.

GOODIER, A. 1993. *Hriešnici a svätí*. Prievidza: Kamil Mečiar, 1993, 190 s.

MÁČOVSKÝ, V. 2008. *Spoved' posledného komunistického biskupa alebo Slovenská odysea*. Bratislava: Vincent Máčovský, 2008, 362 s.

Myšlienky Jozefa Strečanského. 2010. In: FORDINÁLOVÁ, E. 2010. Spomienka. Kňaz s harmonikou. K storočnici narodenia Dona Jozefa Strečanského. In: *Katolícke noviny. Tradičné noviny súčasného kresťana*, roč. 125, č. 10, 14. marca 2010, s. 21.

RAUČINOVÁ, M. 2006. Na nedeľnej omši na Dlhých dieloch. In: *Katolícke noviny. Týždenník pre náboženské a spoločenské otázky*, roč. 121, č. 27, 9. júla 2006, s. 14.

Riadková inzercia. 2010. In: *Katolícke noviny. Týždenník pre náboženské a spoločenské otázky*, roč. 125, č. 38, 26. septembra 2010, s. 26 - 29.

ŠTAUD, D. 2010. Postižením že byť i darem. In: *Katolícky týdeník*, roč. XXI, č. 38, 14. – 20. září 2010/ 25. neděle v mezidobí, s. 1.

ZEMKO, P. 2006. *Diamant našej obce*. Kamanová: Obecný úrad, 2006, 58 s. ISBN 80 – 969589 – 4 – 1.

ZEMKO, P. 2009. *V Roku kňazov II.* Trnava: Ivona Matúšová, 2009, 32 s. ISBN 978 - 80 – 89413 – 05 – 8.

ZEMKO, P. 2010. *Trnavskej arcidiecéze I. (Príležitostné homílie).* Trnava: Ivona Matúšová, 2010, 40 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 09 – 6.

ZEMKO, P. 2009. *V Roku kňazov III.* Trnava: Ivona Matúšová, 2009, 40 s. ISBN 978 - 80 – 89413 – 06 – 5.

Kontaktné údaje

doc. ThLic. Mgr. Pavol Zemko, Th. D., Ph.D.h.c., EMBA,
LL. M, O.C.H. – assoc. prof.

VŠZaSP sv. Alžbety Bratislava

Detašované pracovisko bl. Ladislava Batthyány – Strattmanna
Dunajská Streda

Korzo Bélu Bartóka 36

929 01 Dunajská Streda

a

Moravsko – slezská křesťanská akademie

Smetanova 756/14

602 00 Brno

a

Haulikov inštitút

Tehelná 6/B

917 01 Trnava

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

pavolzemko@gmail.com

BEZ STRATY REALIZMU – P. ĽUBOMÍR STANČEK, PROFESOR

Martin Klement

1. Ľubomír Stanček, CM

Ľubomír Stanček sa narodil 19. augusta 1955 v obci Kamenná Poruba. V roku 1975 sa stal členom rehole vincentínov. Za kňaza bol vysvätený 10. júna 1979.²³

Na prvé kaplánske pôsobisko nastúpil v roku 1979 do Trenčianskej Teplej. Základnú vojenskú službu absolvoval v rokoch 1980 – 1982. Po jej absolvovaní v roku 1982 nastúpil na druhé kaplánske miesto do Nitry.

O rok na to, v roku 1983, sa stal správcom farnosti Bošáca.²⁴

Rukopis z matriky

²³ KULJAČEK, Peter. *Načrtnuté dejiny farnosti Bošáca s osobitným zreteľom na sídlo tejto farnosti*, s. 96.

²⁴ *Katolícke farnosti Banská Bystrica*. Dostupné online: <http://www.kfbb.estranky.sk/clanky/stal.html>.

Pán farár Ľubomír Stanček

Pán farár Stanček, tajný lazarista, sa napriek zložitým politickým pomerom, pokúsil realizovať v Bošáci predstavu modernej a živej farnosti.²⁵ Organizoval mnohé podujatia, ako napr. jasličkové pobožnosti, koncerty, výlety, púte a iné. To sa odzrkadlilo aj na účasti veriacich na svätých omšiach.²⁶ Bol mladý, mocný, nadaný, oduševnený kňaz. Ako cholerik neustále niečo organizoval. Brigády,

²⁵ KULJAČEK, Peter. *Načrtnuté dejiny farnosti Bošáca s osobitným zreteľom na sídlo tejto farnosti*, s. 28.

²⁶ Za pôsobenia pána farára Ľubomíra Stančeka sa počet návštevníkov bohoslužieb zvýšil. V roku 1984 sa rozdalo 62 500 svätých prijímaní, čo bolo o 24 500 viac ako pre rok 1983. Roku 1986 74 500, roku 1987 83 000, roku 1988 a 1989 84 500 a roku 1990 95 000 svätých prijímaní.

KULJAČEK, Peter. *Načrtnuté dejiny farnosti Bošáca s osobitným zreteľom na sídlo tejto farnosti*, s. 65.

výlety, divadlá, tajné duchovné cvičenia na fare. V prostredí komunistického prenasledovania a špicľovania to nieslo so sebou pre všetkých zúčastnených nielen riziká, ale aj zvláštny druh potešenia, keď „boľševikom“ prešli cez rozum.²⁷

Vo farskej kronike čítame: *„Už rok vo farnosti prebiehajú adorácie pred vyloženou Najsvätejšou Sviatosťou. Spájame to s prípravou na sv. spoveď pred prvým piatkom. Za peknej účasti mládeže a najmä žien. Veľké rezervy sú zatiaľ u mužov. Záver roka 1984: polnočná omša sa konala vo všetkých troch kostoloch. Jasličkové pobožnosti sa konali tiež vo všetkých troch kostoloch. Za radosti mnohých detí s ich programom. Od sv. Jána do Troch kráľov som zvizitoval celú farnosť. Na žiadosť farníkov som navštívil asi osemdesiat percent domov vo farnosti. Zvláštnosťou bolo poďakovanie vo farskom kostole od pol dvanástej v noci do pol jednej. Za veľkej účasti farníkov z celej farnosti bohoslužba slova o myšlienke viery vyznela dôstojne. Ľudia radi spomínajú na jeho duchovné cvičenia, ktoré patrili k jeho prvým duchovno – spisovateľským počinom.“*²⁸

Z farskej kroniky sa možno dozvedieť aj o jeho stavebnej činnosti:²⁹ *„Hneď ako bol uvedený do úradu, na konci letných prázdnin, v septembri 1983 uskutočnil opravu fasády farskej budovy a v októbri toho istého roku novú elektrifikáciu farského kostola, nakoľko tento bol predtým napojený iba na jednu poistku. V kostole sa zabudovalo päť nových výbojkových svietidiel, urobila sa nová medená inštalácia, boli zabudované i otepľovacie zariadenia -*

²⁷ GURÍN, Dominik. *Spomienky na pastoračiu v Bošáci*. 2018.

²⁸ *Kronika rím. katolíckej farnosti Bošáca*. Rímskokatolícka cirkev, farnosť Bošáca, nečíslované.

STANČEK, Ľ.: Prvé diela: r. 1984 - *Ja som život*, Samizdat, Kázne, Bošáca 1984, 361 s., *Ja som vzkriesenie*, Samizdat, Kázne, Bošáca 1984, 270 s., r. 1985 - *Ja som láska*, Samizdat, brožované na CMBF UK v Bratislave, Kázne, Bošáca 1985, 427 s., *Krížová cesta rehoľnej sestry*, Samizdat, zviazané v rukopise, nevydané, Duchovné cvičenia 1985, 96 s., r. 1988 - *Duchovný život a svätosť*, Samizdat, v rukopise nevydané, Bošáca – Dunajská Lužná, Duchovné cvičenia 1988, 122 s., r. 1989 - *Budete mojimi svedkami*, Samizdat, v rukopise nevydané, Bošáca – Bijacovce, Duchovné cvičenia 1989, 213 s., Odtedy podnes vydal viac ako stodvadsať knižných titulov. Archív Rímskokatolíckej cirkvi, farnosti Bošáca.

²⁹ KULJAČEK, Peter. *Načrtnuté dejiny farnosti Bošáca s osobitným zreteľom na sídlo tejto farnosti*, s. 29.

akumulačné elektrické kachle. Tieto práce boli vykonané za dva týždne.“³⁰

„V roku 1984 sa v mesiaci máj zrealizovali nasledovné práce: lešenie okolo kostola, oklepanie starej omietky – asi 10% fasády, nahodenie novej omietky, klampiarske práce – nové ríny, zvody, natrenie fasády proti vlhkosti, výmena okien za nové z červeného smreku. Práce v celkovej sume 140.000,- Kčs boli prevedené za príkladného prístupu všetkých farníkov. Na stavbe pracovalo pri niektorých prácach až deväťdesiat chlapov. Práce boli skončené 9. júna 1984.“³¹

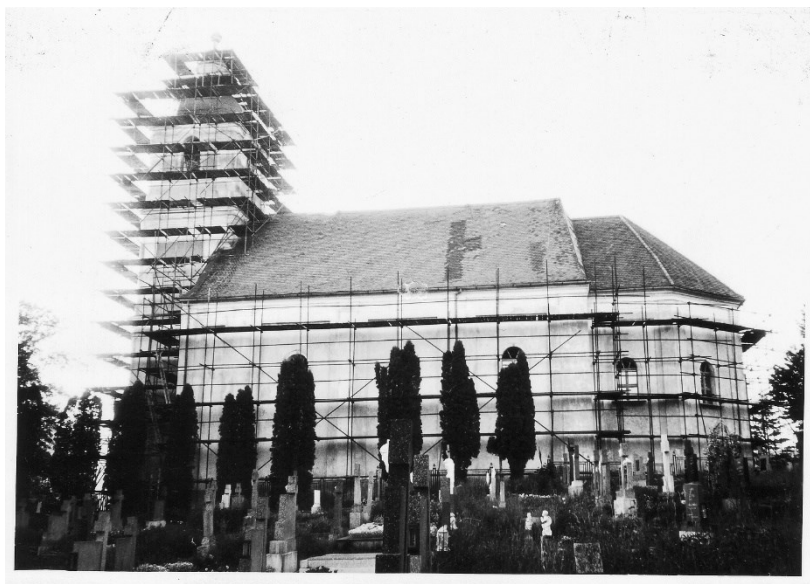
Pán farár Ľubomír Stanček

Marián Mikulec spomína, ako pán farár Stanček zohnal lešenie na kostol: „Pri návšteve v Bijacovciach nám rozprával rôzne zážitky, ako mnoho krát dobehol úradníkov, keď chcel niečo rýchlo vybaviť. Spomínal, ako mal veľký problém obstarat’ kovové lešenie pri oprave kostola v Bošáci. Keďže chodil s otvorenými očami, všimol si, že už dlhší čas stojí takéto lešenie v Trenčianskych Bohuslaviciach na Hydrostave a nie je tam žiaden pohyb. Tak zašiel za riaditeľom

³⁰ Kronika rím. katolíckej farnosti Bošáca. Rímskokatolícka cirkev, farnosť Bošáca, nečíslované.

³¹ Kronika rím. katolíckej farnosti Bošáca. Rímskokatolícka cirkev, farnosť Bošáca, nečíslované.

Hydrostavu, ktorý v tom čase riešil problém, ako lešenie zdemontovať-montáž a demontáž mohli robiť oficiálne len školení ľudia. A tak sa dohodli, že keď ho dokáže zdemontovať, tak mu ho zadarmo prenajme. Túto ponuku zamozrejme prijal a aj úspešne zrealizoval.“³²

*Lešenie na farskom kostole počas generálnej opravy v roku 1984.
Z Hydrostavu ho získal svojou „akčnosťou“ pán farár Stanček*

Pán farár Stanček pokračuje vo farskej kronike: „Po krátkej prestávke, cez letné prázdniny, sme sa pustili do ďalšej namáhavej práce – vymaľovania farského kostola. Poslednýkrát bol maľovaný pred dvadsiatimi šiestimi rokmi. Vtedy maliarske práce trvali niekoľko mesiacov. Teraz sme sa rozhodli, že tieto práce musíme urýchliť. Kostol už bol špinavý, zaprášený. Cez pôvodné zle tesniace okná v minulosti pretekala voda, čo zanechalo stopy. 31. augusta v popoludňajších hodinách sme začali stavať lešenie. V pondelok 3. septembra prišli maliari rodáci (z Konskej): Kostolný, Kasman, Vereš, Mičúch, Hodás a dvaja miestni maliari: Ján Ondrášek

³² MIKULEC, Marián. Podľa rozprávania Mariána Mikulca. Bošáca. 2018.

*z Trenčianskych Bohuslavíc a A. Dubnička z Bošáckeho poľa. Za päť dní vymaľovali kostol bezplatne. Pracovali pätnásť hodín denne. V piatok a sobotu, za príkladného prístupu farníkov mužov a žien, sa farský kostol zaskvel v novej kráse.*³³ Slávnostná posviacka obnoveného kostola sa konala 22. júna 1985.

Veľké úpravy na budove farského úradu sa uskutočnili v roku 1983 - nová elektroinštalácia, úprava priečok. V roku 1989 bola farská budova plynofikovaná.³⁴

V roku 1985 sa od 5. apríla do 22. mája urobila generálna oprava objektu kaplnky v Trenčianskych Bohuslaviciach. 7. decembra 1985 ju nitriansky biskup Ján Pásztor požehnal.

Koncom 80-tych rokov, počas obdobia tzv. prestavby, keď sa politické pomery v ČSSR trochu uvoľnili, sa jeho aktivity ešte zintenzívnili: *„Dňa 28. júna 1987 boli v našej farnosti oltárik, procesia bola okolo kostola. Každá časť obce si pripravila svoj oltárik. Z 15. na 16. augusta 1987 sa konala v našej farnosti celonočná farská poklona. Po večernej sv. omši o 19.00 bola vyložená Sviatosť Oltárna, ktorá bola vyložená až do 8.00 rána na druhý deň. Po celú noc sa striedali spevácke skupiny. Hodová sv. omša bola ráno o ôsmej hodine.*³⁵

Pri hodnotení roka 1988 boli zaznamenané aj tieto udalosti: *„Dvadsiateho marca sme mali premiéru v dramatickom spracovaní veľkonočných udalostí. Osemnásteho decembra sme zasa zahráli vianočné udalosti. Tieto dramatizácie mali veľký úspech aj v nasledujúcom roku 1989. V Bošáci boli veľkonočné udalosti odohrané asi päťkrát, a potom aj na iných miestach Československa, niekedy za dramatických okolností pripravených vtedajším režimom. 30. decembra 1989 bolo predstavenie hry pod názvom „Hodina s prorokom Eliášom“.*³⁶

³³ *Kronika rím. katolíckej farnosti Bošáca.* Rímskokatolícka cirkev, farnosť Bošáca, nečíslované.

³⁴ *Kronika rím. katolíckej farnosti Bošáca.* Rímskokatolícka cirkev, farnosť Bošáca, nečíslované.

³⁵ *Kronika rím. katolíckej farnosti Bošáca.* Rímskokatolícka cirkev, farnosť Bošáca, nečíslované.

³⁶ *Kronika rím. katolíckej farnosti Bošáca.* Rímskokatolícka cirkev, farnosť Bošáca, nečíslované.

Pán farár Stanček uvádza Pašiové hry v roku 1988

Pán farár Stanček sa odvážil uviesť predstavenie Pašiové hry vo Veľkom týždni roku 1988, v dobe, kedy boli tvrdo napadnutí pokojne sa modliaci kresťania na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave

„Pán prof. Ľubomír Stanček, pre všetkých farníkov z Bošáce pán farár Stanček, bol u nás veľmi aktívnym kňazom. Popri svojich bežných povinnostiach organizoval mnohé ďalšie akcie. Okrem technických vecí, ako boli opravy a údržba kostolov, fary a úpravy ich okolia, v Bošáci je okolie kostola stále v stave, ako ho on vytvoril,

robil veľa duchovných akcií. Majme stále na pamäti, že to všetko bolo v ére socializmu. Vo víkendových popoludniach robil katechézy pre mládež. Ak bolo pekné počasie, vyniesli sme lavičky za kostol a on neúnavne kázal. Prichádzali mladí aj z okolitých farností. Mnohí si určite pamätajú na sériu jeho homílií venovaných Desatoru, ktoré boli počas sobotňajších večerných svätých omší. Pre dospelých dával v tom čase duchovné cvičenia. Oslovil napr. niektorých mužov, povedal im, aby sa zbalili na víkend a prišli ku kostolu. Nikto, (ani manželky), nevedel, kde počas tých dní budú, aby sa predišlo prezradeniu pred štátnou bezpečnosťou, ktorá ho mala stále v pozornosti. Na hody bývala celonočná adorácia. Striedali sa ľudia z jednotlivých filiálok, mladí, starší a kostol bol otvorený celú noc zo soboty na nedeľu. Stávalo sa, že sme po večernej sv. omši išli na zábavu, a o druhej v noci sme celá partia išli na hodinu viesť adoráciu do kostola. Jeho jedinečnou aktivitou boli divadlá, ktoré nacvičil. Pamätám si, že priniesol VHS kazetu, asi jeden z mála mal vtedy videorekordér, zavolať nás, mladých, na faru a ukázať nám amatérske divadlo na motív Veľkonočných udalostí nacvičené nejakou skupinou, či by sme mali o niečo také záujem. Boli sme vtedy partia viacerých mladých ľudí, možno od 15 do 25 rokov. Súhlasili sme a začali sa prípravy: scenár, výber účinkujúcich, šitie kostýmov, príprava scény. Zapojil nás, našich otcov, mladších súrodencov, čo bol výborný ťah, pretože tým sme mali zabezpečený dozor a zároveň zručných mužov, ktorí vedeli všetko urobiť po technickej stránke. Rehoľné sestričky - františkánky zo Zemianskeho Podhradia - sa postarali o kostýmy a dekorácie. Na premiéru na Veľký piatok bol bošácky kostol úplne plný. Prichádzali ľudia zo širokého okolia, doteraz nechápem, ako sa to roznieslo. Autá stáli okolo kostola, cintorína, po katolícku školu. Keď Ježiš zomieral na kríži, plakal celý kostol. Ešte po rokoch mám pri týchto spomienkach zimomriavky. Keď všetci odišli po skončení predstavenia z kostola, bolo v ňom tak nadýchané, že spod omietky v kostole vystúpili obrysy kameňov a tehál, z ktorých je kostol postavený. To sme dovtedy ani odvtedy nevideli. Toto predstavenie

sme potom chodili hrať aj mimo našej farnosti na Slovensku i v Čechách (Divišov, Mendrika, Bílá Voda), autobus sme vybavovali paradoxne pod hlavičkou SZM. Aj tak mala štátna bezpečnosť o nás záujem. Raz sme mali ísť hrať sestričkám do Báču a potom ďalej do Čiech. Boli sme dvaja vysokoškoláci študujúci v Bratislave, tak sme išli v piatok popoludní priamo do Báču, kde sme sa mali stretnúť s ostatnými, ktorí išli autobusom z Bošáče. V Báči nás už čakala vonku pred kláštorom sestrička z kláštora s tým, že tam nemôžeme hrať, lebo sa o nás vie a od rána chodia po Báči policajné autá. Ja som išla so sestričkou do kláštora a priateľ išiel peši cez pole na hlavnú cestu, aby počkal na náš autobus a povedal pánu farárovi, čo sa deje. Stretli sa, padlo rozhodnutie otočiť autobus, šofér vyložil výstražný trojuholník, otvoril motor a tváril sa, že má poruchu. Chalani z autobusa išli do kláštora, lebo sestričky mali pripravené občerstvenie a chceli nám ho nabaliť so sebou. Nasadli sme do autobusa, pán farár zavelil ticho a pokračovali sme v ceste. Bol to muž činu, nevzdal to. O chvíľu autobus potme zabočil do nejakého dvora, zavrela sa brána a my sme zistili, že sme v kláštore v Dunajskej Lužnej. Rozbalili sme scénu a hralo sa. Vtedy sme si vôbec neuvedomili, že sme mohli vyletieť zo školy, alebo niečo horšie. Vďaka Bohu prišiel November 89. Takýchto zážitkov bolo viac a môžem povedať, že tento kňaz bol jedným z troch, ktorí ovplyvnili môj duchovný život...

*Naša mama bola cez týždeň sama, otec bol na týždňovke, brat na vojne, ja v škole. Priviezli nám uhlie a mama sa ho dala sama upratovať do pivnice, aby nezmoklo. Pán farár išiel okolo autom, a keď ju zbadal, zastavil, vyzliekol biely sveter, vzal lopatu a uhlie spratal.*³⁷

O jeho kázniach sa už veľa popísalo a povravelo. Bol to majster slova. Mnohé z nich boli aj publikované. Predsa sme však našli jednu kázeň, ktorá pravdepodobne publikovaná nebola, pripravil ju

³⁷ MIHALOVÁ, Zuzanna. *Spomienky*. Bošáca. 2018.

špeciálne pre prvé sväté prijímanie v Mariánskom roku 1988. Prinášame prepis tejto kázne:

„Pochválený buď Ježiš Kristus! Na veky amen, vravia ľudia. Slávnosť prvého svätého prijímania v našej farnosti, aj tu v Novej Bošáci, v našom filiálnom kostolíku, slávime pravidelne každý rok. Je to chvíľa, chlapci a dievčatká, milí prvoprijímajúci, na ktorú sa tešíte nielen vy, ale na ktorú sa tešíme všetci. Vaši rodičia, vaši súrodenci a ja spolu s nimi. Pretože je to chvíľa, kedy môžeme získať veľa milostí a veľa zásluh od Pána Ježiša, ale je to chvíľa, kedy môžeme aj veľa stratiť, premárniť, alebo nezískať. V tomto roku, prežívame krásny mariánsky rok, keď prosíme našu nebeskú matku, aby nám ona bola posilou v našom živote. Poznáte, alebo už ste počuli ten príklad, udalosť o jednej matke, ktorá bola na smrteľnej posteli vážne chorá, o ktorej staršie deti vedeli, čo je s mamou. Ale mladšie často prichádzali k mame a pýtali sa: Mama, mama a prečo si bledá? Mama a prečo stále ležiš? Mama a prečo sa s nami nehráš? Raz matka, vediac, že sa blíži koniec jej života, povie starším deťom, aby priniesli obraz, pred ktorým sa pravidelne každý večer modlievali a keď ho prinesú, matka ho pobozká a povie vtedy deťom: Deti moje, do dnešného dňa, som vás ja viedla tu na zemi cestou, aby sme sa dostali k Pánu Bohu. Ale Pán Boh si praje, aby som odišla z tohto sveta, k nemu. A preto dnes vás zverujem tejto našej spoločnej matke, ku ktorej sme sa spolu modlievali, aby vás ona, po mojej smrti, viedla k Pánu Ježišovi. Mama v ten večer ticho zomrela. Aj my dnes sestry a bratia, chceme zveriť tieto prvoprijímajúce deti Panne Márii. Chceme ich čisté srdcia vložiť akoby do dlaní tej, ktorú máme vo veľkej úcte a láske. Nie, my Pannu Máriu nemáme za Boha. My jej nedávame ani Božskú úctu. My sa jej neklaníme, ale my v našom živote vieme, veľakrát sme sa o tom presvedčili, že ten, kto Pannu Máriu, ako sa to modlíme v jednej krásnej modlitbe - vzýval, prosil, že vždy našiel vyslyšanie, pomoc, posilu vo svojom živote. A preto aj v tento slávnostný deň, prvého svätého prijímania, chceme prosiť Pannu Máriu, aby nám pomohla

všetkým, uskutočniť v živote slová, ktoré sme počuli v dnešnom evanjeliu. Slová Pána Ježiša, ktorý hovorí: "Id'te do celého sveta, učte všetky národy, krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal." Tento príkaz, sestry a bratia, milí priatelia, nepatrí len apoštolom. Tento príkaz zaväzuje každého veriaceho kresťana až do konca sveta. Je to príkaz ťažký. Ale my vieme, že za verným splnením tohto príkazu, budeme môcť právom čakať odmenu, ktorú nám môže sľúbiť jedine Boh. Lenže ako toto pochopiť? Môžeme sa pýtať, a pýta sa snád' ne jeden z nás. Pozrite, môžeme si to vysvetliť aj takto: Vy, dievčatá a chlapci, žiaci, študenti, učni. Vy sa učíte rôzne predmety. Odborné, ale i jazyk slovenský, matematiku, fyziku, a tak ďalej. A v našej farnosti poznám chlapca, ktorý mi raz povedal: Ja sa nerád učím dejepis, mne to nejde. Každý žiak má v obľube nejaký predmet, z ktorého dostáva dobré známky. Ale jemu ten dejepis nejde. A on mi hovorí: Ale aj tak viem, že niektoré dáta musím vedieť, pretože sú dôležité. Áno, sestry a bratia, niektoré dáta sú veľmi dôležité pre náš život. Prvý taký dátum, dievčatká, chlapci, je deň, kedy sme prišli na svet. Deň, kedy bolo počuť prvý krát náš plač. Deň, kedy otec s mamou povedali: Máme syna! - Narodilo sa nám dievčatko! Kedy sa povedalo na matrike: Je o jedného Slováka viac! Druhý dátum, ktorý už ľudia menej si vážia a majú v úcte, je dátum chlapci a dievčatká, keď vás ako malé deti priviedli sem, alebo do Bošáče, do farského kostola, vaši rodičia a krstní rodičia ku sviatosti krstu. Vtedy vám kňaz lial vodu na čelo, a hovoril slová, ktoré povedal Pán Ježiš v dnešnom evanjeliu: „Id'te, krstite, v mene Otca, i Syna i Ducha Svätého.“ A vtedy sme sa stali všetci bratmi a sestrami Pána Ježiša, stali sme sa priateľmi Božími a členmi našej cirkvi. Od toho dňa však uplynulo už viac rokov, vy, chlapci a dievčatká, naučili ste sa chodiť, rozprávať, vyrástli ste, začali ste chodiť do školy, učíte sa, a ste sa až pripravili aj na prvé sväté prijímanie. A dnes je už v poradí pre vás tretí vážny dátum, deň, kedy si máme niečo veľké pripomenúť. Od dnešného dňa môžete bez zábran, keď vo vašej duši nebude ťažký hriech, pristupovať

k svätému prijímaniu. Dnešný deň je teda pre vás tiež veľmi dôležitým dátumom pre spásu vašich nesmrteľných duší. Verím, chlapci a dievčatká, milí prvoprijímajúci, že vaši rodičia, starí rodičia, ale i krstní rodičia, vám pomôžu modlitbou, ale najmä dobrým príkladom. Verím, že aj tí rodičia, ktorí dnes nepôjdu na sväté prijímanie, spolu s vami, že príde deň, že si uvedomia, že je to veľká milosť a česť, výsada, ísť na sväté prijímanie. Verím, otcovia a matky, tu prítomní, že pod vašim vedením, a pod vašim príkladom, vyrastú z týchto mladých priateľov, dobrí kresťania a členovia našej cirkvi, veď od vás závisí ako sa splnia Ježišove slová: „Učte všetky národy!“ Učiť, znamená dávať dobrý príklad, príklad viesť, vychovávať. Lenže, to je niekedy ťažké, komplikované. Skúsím to pripodobniť k tomuto. Pozrite, sestry a bratia, začína sezóna pre hubárov, zberáčov húb. Chodia do lesa, žiaden hubár sa nezohne pre hubu, ktorá má červený klobúčik a biele bodky, kopne do tej huby, alebo ju obíde. Vieme, že je to muchotrávka, že je to huba jedovatá. Ale hubári poznajú aj muchotrávky, ktoré sú jedlé. Jedna je ružová, ale hubár musí dávať pozor aby nezobral tzv. zelenú muchotrávku, ktorá je prudko jedovatá. A to musí byť ešte opatrný aj preto, lebo hovoria tí, ktorých zachránili, ktorí sa otrávil hubami, že aj jedovatá huba je chutná. A toto je sestry a bratia, veľké memento, keď uvažujeme dnes o slovách „učte všetky národy a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal“, že nie všetko je krásne, čo je pekné, že nie všetko je užitočné, čo sa nám ponúka. Že nie všetko nám osoží, duši, čo vidíme, počujeme. Že nie každé priateľstvo, každá známosť mi môže osožiť v spáse nesmrteľnej duše. A preto sa musíme učiť všetci do jedného, učiť sa podľa Ježišových slov, rozoznávať, byť opatrný, dávať pozor. Pretože mnohokrát, ako tá jedovatá huba, malá, nenápadná, môže spôsobiť smrť, tak aj mnohokrát, jeden hriech, jeden skutok, jeden pohľad, môže spôsobiť smrť našej duše. Môže vniesť jed do nášho vnútra, priateľstva s Bohom, že nám nebude viac pomoci. Nebude viac času oľutovať, odprosiť. Dnes máme sviatok Najsvätejšej trojice, aj tu musíme si povedať, že platia slová „Učiť všetky národy.“ Poznať čo

najdokonalejšie naše náboženstvo. Ved' aj toto tajomstvo má čo povedať dnešný deň modernému kresťanovi. Nielen to, že Boh Otec stvoril tento svet tak krásny, že Ježiš Kristus ho vykúpil svojou smrťou na kríži a že Duch Svätý ho posväcuje, riadi, udržiava. Ale aj niečo oveľa viac. Pozrite, veľký ruský spisovateľ, Lev Nikolajevič Tolstoj, v jednej svojej poviedke opisuje jedného dobrého ruského cára. Bol to dobrý cár, ľudia ho mali radi, poslúchali ho, pretože aj on ich mal rád a najmä, že nevedol vojny. Učil národ. A keď tento starý cár už mal zomrieť, národ sa mu chcel niečím odvdáčiť za tú jeho dobrotu. A preto, cár im povedal: Ak by ste sa mi niečím chceli zavďačiť, ja by som mal iba jednu prosbu: Prosím Vás, ukážte mi Boha. A vtedy vraj začali umelci, nejakým spôsobom chcieť znázorniť, ukázať Boha. Maliari sa chytili štetcov a farieb. Maľovali krásne obrazy. Básnici skladali verše, metafory. Hudobníci písali ódy. Sochári chytali sa dlát. Aj ďalší umelci. Každý sa snažil svojmu dobrému cárovi ukázať Boha. Ale vtedy cár vždy hovoril: Nie, nie, to nie je Boh. A o tomto sa dozvedel aj pastierik. Bol mladý, bystý a často pri ovciach premýšľal. Aj on prišiel do paláca. Vyviedol cára na nádvorie paláca, a hovorí mu: Cár môj, pozri sa do slnka. A cár ho poslúchol, pozrel sa do slnka, ale vzápätí sklopil oči. Nie, to nejde, vraví pastierovi, oslepol by som. A pastier sa usmeje a vraví: Cár môj, a pozri, veď slnko je iba kúsok, malá nepatrná čiastočka, čo stvoril Boh. A ty klopiš oči, oslepol by si, a ty chceš vidieť tu na zemi Boha? A cár, podľa tejto poviedky Tolstého, pochválil za odpoveď pastiera. A cár vtedy hovorí pastierovi ešte: Vidím, že si rozumný, povedz mi ešte odpoveď na druhú otázku, ktorá ma trápi: Povedz mi, čo bolo pred Bohom? A pastier sa zamyslí a po chvíľke vraví: cár môj počítaj, počítaj od začiatku. A tak sa pustí počítat', vraví: Jeden, dva, tri, štyri... A pastier mu skočí do reči a vraví: Nie, cár môj, od začiatku počítaj! Ved' počítam od začiatku, vraví cár. A pastier mu vraví: ale počítaj ešte s tým, čo je pred jednotkou. A veď pred jednotkou nie je nič! odpovedá znova cár. A pastier sa usmeje a vraví: Pán môj, ako pred jednotkou už nie je nič, tak ani pred Bohom nie je nič. Pretože Boh nemá

začiatku, Boh je večný. A cár dal za pravdu pastierovi. Ale po chvíľke uvažovania hovorí cár ešte do tretice: Povedz mi pastier, ešte odpoved' na jednu otázku. Povedz mi, čo robí Boh, čo robí Boh s nami ľuďmi? A pretože už boli v dvorane, kde bol cárov trón, pastier vraví cárovi: zostúp z toho tróna, vyzleč si svoje šaty a daj ich mne. Aj tak spravil cár. A keď už bol dole a pastier na tróne, v jeho šatách, cár sa usmial a hovorí: Chápem, áno, Boh zostupuje zo svojho trónu, zostupuje ako človek, berie si na seba našu podobu, stáva sa nám vo všetkom podobným, okrem hriechu. Prichádza na svet, aby svet vykúpil. Má starosť o človeka, miluje ho! Cár pochopil. Milé sestry, milí bratia, a táto skutočnosť sa odohrala pred tisíc deväťsto osemdesiatimi ôsmimi rokmi, keď Boh prišiel v podobe človeka, ako druhá Božská osoba, medzi nás. Ľudia ho videli, počuli, žili s ním. Tento Boh však splnil svoje poslanie a vrátil sa k otcovi. Vrátil sa však iba telom, keď duch, ten neviditeľný Boh, zostáva stále s nami. Ale zanechal nám čosi. Zanechal nám veľký dôkaz lásky: Eucharistiu, sviatosť oltárnu. Ten tajomný spôsob chleba a vína, pod ktorým chce s nami prebývať až do konca sveta. Naše oči nevidia Boha, ale vidia podobu chleba a vína. Srdce nám však hovorí a rozum dáva dôkazy, že je to Boh, pravý Boh, s otcom i Duchom Svätým. A možno, sestry a bratia, aj vy ste už zatúžili, čo najskôr sa stretnúť s týmto Bohom, alebo túžite aspoň raz sa s ním stretnúť. Lenže, tomu sa musíme učiť. K tomu sa musíme pričiniť. K tomu musíme aj my niečo vykonať. A to nám práve hovorí Ježiš v dnešnom evanjeliu: „Idte, učte národy, zachovávajúce to, čo som vám prikázal.“ A preto my dnes, prvoprijímajúce dievčatká a chlapci, sestry a bratia, sľúbme Pánu Ježišovi i jeho nebeskej matke, že zostaneme verní v našej viere. Sľúbme mu, že budeme si dávať pozor, aby sa jed, nie muchotrávky, ale jed hriechu, nedostal do našich srdiec. Posilňujme sa preto častým svätým prijímaním, účasťou na svätej omši, a vy, chlapci a dievčatká i v budúcich rokoch, vzdelávaním sa na hodinách náboženstva o Pánu Ježišovi. A ak dodržíme tento sľub, verím, verím, že Boh, nás odmení. Že jeho nebeská matka raz nám bude robiť spoločníčku vo večnej

blaženosti. Sestry a bratia, milí prvoprijímajúci, milí rodičia, krstní rodičia, sestry a bratia, všetkým vám sa chcem v tejto chvíli, na záver úvahy, poďakovať za všetko, čo ste urobili pre dnešný deň. Nielen pre túto slávnosť vonkajšiu, ale pre to duchovné, pre tie milosti, ktoré môžu prijať tieto prvoprijímajúce deti, ale aj my spolu s nimi. Prajem Vám, aby dobrý Boh, ktorý vám požehnal tieto deti, otcovia a matky, vám v hodine vašej staroby, boli dobrými sprievodcami, ochrancami, aby ste raz z týchto detí mohli mať radosť. Nech naša nebeská matka, Panna Mária, drží nad nami svoje ochranné ruky, aby sme mohli prísť šťastlivo do cieľa našej púti. Amen.“³⁸

Marián Mikulec spomína: „Pán farár Stanček dokázal vo svojich kázňach používať veľmi veľa skutočných reálnych poznatkov, zážitkov a vedel veriacim vysvetliť čo bolo správne, a čo bolo nevhodné a ako to napraviť. I keď som v tom čase už býval v Novom Meste nad Váhom, vždy, keď sa dalo, šli sme na jeho omšu. Dost' veľký šok nám pripravil na jednu hodovú slávnosť (rok si nepamätám), keď vytiahol v priebehu kázne magnetofón a pustil jednu svetskú pieseň. Potom prečítal jej slová a snažil sa nám vysvetliť, že i v takýchto veciach môže nájsť veriaci človek inšpiráciu, kus niečoho pekného. Samostatnú kapitolu tvorila náuka na birmovku. I keď sa nás to netýkalo i tak sme sa s deťmi nevedeli dočkať piatkovej sv. omše. Tá bola krátka a po nej išiel medzi deti a začala náuka- bola bezprostredná, otvorená a preberali sa i háklivé témy, o ktorých sa v mnohých rodinách nesmeli hovoriť. Snažil sa ako príklady používať konkrétne zážitky zo života mládeže, kde mohol vysvetliť napr. aj správne aplikovanie desatora.

Dost' sa sťažoval na to, ako sa mnohí stále pretvarujú... Musel to vysvetľovať slovami: keď ste v kostole, správajte sa ako v kostole, a keď ste mimo neho, dokážte sa radovať a užívať s rozumom všetky dary, ktoré máme, no samozrejme s mierou...

³⁸ STANČEK, Lubomír. Homília na prvé sväté prijímanie v Mariánskom roku 1988.

V reálnom živote mal vrúcny vzťah ku všetkým v dedine a snažil sa nerozlišovať vierovyznania. Túto snahu, ľudí spájať, a nie rozdeľovať som zažil na pohrebe mojej krstnej mamy i mojej mamy- v rozpätí troch týždňov. Vtedy ešte v Zemianskom Podhradí nebol dom smútku, a tak sa išlo sprievodom z domu. Po príchode p. farára sme s prekvapením sledovali, ako sa išiel najprv privítať s ľuďmi pred domom a až potom so smútiacou rodinou. Keďže tam žije veľa evanjelikov, tí mali z toho obrovský zážitok, čo sa hneď prejavilo na vzťahoch medzi nami v dedine.

Vdp. Stanček zanechal po sebe veľa viditeľného, no boli veci, ktoré sú skryté pred očami veriacich a vedia o nich len zainteresovaní. Často si spomínam na jeden príbeh, ktorý hovorí o tom, ako napĺňal to, čo hovorí pápež František - výjdite zo spovednice a chod'te medzi ľuďmi. Mal som ujca, ktorý z duše nanávidel kňazov a keď videl rehoľné sestry, tak si odplúval. Jeho manželka chodila pravidelne do kostola a modlila sa. Krátko po revolúcii dostal porážku a na doliečenie sa dostal do zariadenia v Hrachovišti, kde v tom čase pracovali rehoľné sestry. To bola pre neho facka, keď ho museli umývať práve tie nenávidené sestričky, no malo to svoj účinok. Keďže bol aj alkoholik, po príchode z liečenia si všetok alkohol, ktorý odkladal na svadbu deťom, uložil u nás na chalupe, (bývali sme oproti) aby ho to nepokúšalo. Po niekoľkých rokoch prišiel k nám na Božie narodenie krátko pred obedom v pyžame a pýtal si niečo vypiť. Bolo ťažké sa s ním dohodnúť, a tak som mu povedal, že čakáme pána farára, keď pôjde z Novej Bošáče. Na to okamžite zareagoval a zdvihol sa na odchod. No medzi dverami sa zastavil a hovoril: Vieš, ja som urobil už toľko zlého, že by som sa mal dať vyspovedať. Sľúbili sme mu, že to vybavíme, a tak sme sa rozlúčili. Keď som to rozpovedal Stančekovi, ten sa pousmial, vypýtal si adresu a sľúbil, že všetko zariadi. Skutočne prišiel k nemu domov, urobili si kávu, pripravil ho na spoveď a vyspovedal. Bol som z toho dosť prekvapený, že to tak ľahko šlo, ale mal som radosť. Tento

človek nám potom chodil neustále ďakovať ako sa mu ohromne uľavilo. Zhruba o dva mesiace sa v jednu sobotu obriadil, oholil, zašiel si na návštevu a spievajúci prišiel domov. Keď prišla jeho manželka v nedeľu z kostola, našla ho v posteli ako práve dýchuje. Pre neho veľká milosť.

O tom, že mu nebola ľahostajná žiadna duša, svedčí aj ďalšia moja skúsenosť. Keď jedného dňa ochorela moja mama na rakovinu-ostala ležiaca, museli sme si ju zobrať k sebe do činžiaku, pretože otec by to nebol zvládol. Navyše mama opatrovala svoju sesternicu, našu krstnú mamu, 84 ročnú a imobilnú. Zobrali sme si aj tú. Keďže naša krstná mama bola naučená, že ju každý piatok navštívil pán farár so svätým prijímaním, skúsil som osloviť kňazov i v Novom Meste, no výsledok bol nulový. Tak som sa obrátil na vdp. Stančeka, ktorý bol ochotný túto službu realizovať, a tak sa postarať o svojich farníkov. Ako to stíhal neviem, trvalo to cca. 2 mesiace.“³⁹

Mal veľký cit pre chorých. Išli ho zavolať k ťažko chorému, aby ho zaopatril. Nebol však na fare, lebo boli veľké oslavy sv. Cyrila a Metoda na Velehrade. Len čo sa z nich vrátil a sestrička mu povedala, že ho volajú k chorému, hneď sadol do auta, vstúpil do miestnosti, objal chorého, ktorý bol aj trocha postihnutý a vravel mu: „Tomáško! Tomáško!“ a on na neho „Farárko! Farárko!“. Chorého vyspovedal a ten na druhý deň zmierený s Bohom zomrel.⁴⁰

Iný ťažko chorý, ktorý roky preležal v jednej miestnosti, nemohol ani chodiť, skoro vôbec nepočul a nevidel, ešte po rokoch spomínal: „Teda ten Stanček, to boli ale pán farár! S nimi ale bývalo veselo!.“⁴¹ Takto dokázal pekne využiť pán farár Stanček pri službe chorým svoje prirodzené danosti.

„Náboženstvo sa vždy začínalo tak, že sme sa všetci postavili, zatvorili oči, aby sme sa lepšie sústredili a pomodlili sme sa Otčenáš,

³⁹ MIKULEC, Marián. *Spomienky Mariána Mikulca*. Bošáca. 2018.

⁴⁰ BEŇOVÁ, Irena. *Podľa rozprávania Ireny Beňovej*. Nová Bošáca. 2018.

⁴¹ BEŇOVÁ, Irena. *Podľa rozprávania Ireny Beňovej*. Nová Bošáca. 2018.

Zdravas a Sláva. Hodiny boli veľmi veselé. Raz sme hľadali Pána Boha aj pod stolom (že či tam je, keď má byť všade). Veľa sa spievalo a kreslilo. Mal som dojem, že pán farár Stanček veľmi rozlišoval medzi etikou a vedomosťami. Zatažko mu padlo dať niekomu zlú známku z náboženstva len preto, že zle napísal písomku. Hodina náboženstva ubehla, ani sme nevedeli ako. Raz prišiel na takúto hodinu náboženstva omylom jeden evanjelický žiak, a potom chcel chodiť už len sem, k pánu farárovi Stančekovi.

Keď prišiel k nám (pán farár Stanček) na koledu, tak prvé čo urobil, bolo, že sa „vrhol“ na nás deti. Vystískal nás, „poškrtil“ a potom, keď nás takto držal okolo krku, tak sa rozprával s dospelými. Vravel vždy, že „Smutný svätý je žiadny svätý“ a dával vždy za príklad sv. Filipa Neriho, nemal rád svätuškárstvo a také tie prototypy svätých „so zvrátenou“ tvárou.“⁴²

„Hovorí sa, že raz večer mal Stanček na farskom dvore zlodeja. Zložil ho na zem a spacifikoval a zakričal na sestričky, aby volali políciu. Nešťastník nerátal s tým, že na fare je viac ľudí, ani s tým, že ho farár fyzicky premôže. Keďže bol vojakom základnej služby, mal by veľký problém. Uprosil farára, aby ho pustil a policajtov nevolal.“⁴³

Počas pôsobenia pána farára Stančeka sa v Bošáci uskutočnili 2 birmovky. Otec biskup Dr. Ján Pásztor udelil sviatosť birmovania dňa 25. mája 1986 - 203 birmovancom.⁴⁴

⁴² KUKUČA, Jaroslav. *Podľa spomienok Jaroslava Kukuču*. Nová Bošáca. 2018.

⁴³ GURÍN, Dominik. *Spomienky na pastoračiu v Bošáci*. 2018.

⁴⁴ Rímskokatolícka cirkev, farnosť Bošáca, Matrika birmovancov II.

Otec biskup Dr. Ján Pásztor 25. mája 1986 v Bošáci

Apoštolský protonotár Msgr. Andrej Patka vysluhoval sviatosť birmovania v Bošáci 21. apríla 1991. Sviatosť birmovania prijalo 118 birmovancov.⁴⁵

Msgr. Andrej Patka prišiel do Bošáce udeľovať sviatosť birmovania 21. apríla 1991

⁴⁵ Rímskokatolícka cirkev, farnosť Bošáca, Matrika birmovancov II.

Msgr. Andrej Patka udeľuje sviatosť birmovania

Výber z kázni Msgr. Andreja Patku v bošáckom a v novobošáckom kostole, ktoré mal pri svojom opätovnom príchode do bošáckej farnosti, už v hodnosti apoštolského protonotára, odkiaľ ho pred 20-timi rokmi z pozície bošáckeho farára vyhnala štátna moc: *„História sa opakuje, a aj v pekných veciach, nielen v tých bolestných. Keď som v 56-tom sem nastupoval, takto ma vítali naši krojovaní mladí mužovia, dievčatá, a farnosť. Pred kostolom, tam predseda národného výboru, už nebohý Mikuláš, ma vítal v mene obce. Prešli časy, už je to hodne rokov a teraz s radosťou môžem pozrieť na vás, ďakovať vám za vaše privítanie. Ale v prvom rade, musím vám tlmočiť pozdrav nášho najdôstojnejšieho pána biskupa (Korca), ktorý bol akoby určený, aby sem on išiel birmovať, ale dostal pozvanie do Ríma, musel odísť. A tak kto bude, kto pôjde za neho? No tak padol los na mňa (zadrhol sa mu hlas) a, no, pýtal sa ma pán biskup, či pôjdem rád. „No pravdaže pôjdem rád!“ „Dobre.“ Aj z Ríma ešte keď telefonoval, však každý deň telefonoval. „Tešíte sa?“ „Teším sa.“ „No, ja sa teším z toho.“ Lebo pán biskup má radosť z toho, keď môže urobiť radosť druhému. A tak, to je tá vzájomná spoločná radosť, že po rokoch znova sa takto stretávame... no už zostarnutí. Keď som sem*

*prišiel, mohol som ešte ako sa vraví, vršky preskakovať... Túto príležitosť, kde na moje zvolanie, na zvolanie spolubratov mojich, príde Duch Svätý a potom pri sviatosti birmovania, rovno vstúpi Duch Svätý do duše našich birmovancov... to je vec Božia, tam človek je nástrojom, ale tú prácu v duši, tú prácu koná Boh, tretia Božská osoba, Duch Svätý. A to je to zvláštne, že Boh sa dáva do rúk človeka a človek akoby rozkazuje Bohu a Boh poslúcha. No keď vie Boh poslúchať nás, poslúchajme aj my Jeho... aby sme boli posilnení v poslušnosti, v službe Pánu Bohu a v tom nachádzali radosť, pokoj duše - také pozdvihnutie, s radosťou slúžiť Bohu a ľuďom a z tohto má potom aj Pán Boh radosť a bude to pre nás všetkých dobrým svedectvom aj pre tie chvíle, keď raz budeme stáť pred súdnou stolicou Božou.*⁴⁶

Kázeň Msgr. Andreja Patku v novobošáckom kostole 20. apríla 1991: „*Určité momenty vždy prídu v živote, ako aj teraz. Nuž, vidím tu mladé, krásne, nové tváre! Vidím aj našich dávnych farníkov, mojich verných spolupracovníkov! Všetkých vás srdečne pozdravujem!... Tak sa časy menia, tak ten svet beží! Kto by si bol mohol pomyslieť pred dvadsiatimi rokmi, že sa aj takejto chvíle dožijem ja a spolu s vami! To sa nedá vymyslieť, to sa nedá akosi vysnívať, vyfantazírovať! To dá len dobrý Pán Boh! A aké všelijaké cesty používa Pán Boh k tomu, aby doviedol k cieľu, to, čo on chce mať! Toto, (kostol v Novej Bošáci) to je Božie dielo! Keď aj s Božou pomocou a vašou spoluprácou sa to tu začínalo, ale to dokončenie, v takejto nádhere, na to bolo treba nových ľudí! A čiže bolo treba odstrániť takého, ktorý by bol býval prekážkou! A umožniť cestu tým, ktorí sa tu potom mohli krásne uplatniť! Ale zas z druhej strany, odstránili ma! No, aby som sa nakoniec po dvadsiatich rokoch zasa dostal tam, kde som kedysi pracoval! A že už môžem takto aj v hodnosti apoštolského protonotára prísť sem medzi vás, medzi svojich farníkov! Však sme svoji! Sme bratia a sestry! Jedna rodina! Rodina božích detí! Čo nás delí?*

⁴⁶ PATKA, Andrej. *Príhovor v kostole v Bošáci 21. apríla 1991. videozáznam.*

Nič! Spája nás jedno: Ježiš Kristus, ktorý je náš brat, náš vykupiteľ a spasiteľ! Boh je náš láskavý Otec a my sme jeho deti! A tu sme sa zišli, aby sme oslávili dobrého Pána Boha! Aby sme sa posilnili vo svojej viere! Aby sme sa posilnili aj v tých každodenných krížoch, ktoré každého jedného z nás tlačia! Aby sme vytrvali neodkladať kríž! Lebo keď odložíme kríž, dostaneme druhé dva a bolo by to horšie! Čo máme, s tým sa uspokojíme, ale vždy môžeme povedať: „Bože môj, v Tvojom mene počínam svoj deň, v Tvojom mene budem pokračovať a s Tvojou pomocou chcem aj zakončiť deň - a keď príde - aj môj posledný deň! Toto je náš cieľ! Toto je náš program! A v tejto veci, nech dobrý Pán Boh, je nám všetkým na pomoci!“⁴⁷

Dňa 9. júna 1991 sa v Novej Bošáci, v osade Španie uskutočnilo Ekumenické popoludnie. Pán farár Ľubomír Stanček ho uviedol týmito slovami: *„V mene farskej rady v Bošáci, celej farnosti, vítam medzi nami našich bratov augsburgského vierovyznania, ale i všetkých veriacich iných vierovyznaní, ako i tých, ktorí ešte neuverili v Ježiša Krista. Vítam medzi nami všetkých, ktorí prichádzate sem v toto odopoludnie prežiť v takom radostnom duchu, že sme všetci medzi sebou blízki, rovní, že chceme medzi sebou vytvoriť jedno nádherné spoločenstvo v dnešné odopoludnie.“*⁴⁸

Potom vystúpil ženský evanjelický cirkevný zbor zo Zemianskeho Podhradia a príhovor mal evanjelický pán farár. Po skončení vystúpenia ženského evanjelického zboru, vzal do ruky mikrofón pán farár Stanček a vravel: *„Chcem sa poďakovať našim bratom augsburgského vierovyznania. A verím, že to čo tam sme počuli, že môžeme z toho tiež niečo čerpať. Niečo si osvojiť. (Potom sa pousmial a začal hovoriť:) Ak môžem niečo povedať, tak môžem sa prikloniť k svojmu bratovi vo viere a ak mi to dá, by som poprosil tu prítomných bratov, nie sestry, ale bratov augsburgského vierovyznania, že by rozšírili rady spevákov. Aby prišli medzi nás*

⁴⁷ PATKA, Andrej. *Príhovor v kostole v Novej Bošáci 20. apríla 1991*. videozáznam.

⁴⁸ Ekumenická slávnosť v osade Španie v Novej Bošáci, 9. júna 1991. Videozáznam.

častejšie, lebo som tu nevidel ani jedného chlapa (smiech publika) alebo snád' naši bratia evanjelici neveria? Tak teraz sa predstaví zasa mladšia časť s naším programom. (Pozerá sa ako prichádza dievčenský spevácky katolícky zbor z Novej Bošáče, a vraví:) A tu tiež vidíte len samé dievčatá. (Pousmial sa) Mne to tak niekedy pripadá, že za Kristom Pánom neišli apoštoli, ale apoštolky. (Smiech publika) Chlapi, tí sa vždy sťažujú, že majú veľa roboty. Horšie je, keď prídu pred Pána Boha a povedia, že majú robotu, a Pán Boh povie, že on tiež, a do neba ich nepustí. (smiech publika).“⁴⁹

Zakrátko po zrealizovaní tohto ekumenického popoludnia s vysokou účasťou obyvateľov Bošáckej doliny, bez ohľadu na konfesie, počas ktorého nebol len cirkevný program, ale aj ľudová veselica, pán farár Stanček našu farnosť opustil.

Prinášame prepis veľkej časti jeho záverečnej reči, ktorú predniesol v kostoloch Bošáckej farnosti 30. júna 1991: „*Sestry a bratia, chcem sa poďakovať Pánu Bohu, za všetky tie milosti, ktoré som tu za 8 rokov získal. Ved' začínal som ako 28 ročný, po dvojročnom účinkovaní ako kaplán. Bol som prvé mesiace a myslím aj roky, najmladším kňazom diecézy. Mojou túžbou bolo, aby som sial a nie žal... chcem však v tejto chvíli, sestry aj bratia, povedať jednu takú vážnu vec. Nikdy som nerobil politiku, ani politiku robiť nebudem. Ani v tých ťažkých chvíľach, po 17. novembri 1989 ste odo mňa tej politiky na kazateľnici veľa nepočuli. Len povzbudenie k dobru a láske. Ale dnes na záver mi to nedá... Chcem povedať, že na nikoho sa nehnevám, na nikoho nemám ťažké srdce, ale dnešným dňom sa končí môj trest. Áno, dobre počujete, trest. Ja som sa dostal do Bošáče za trest ako farár. Nie biskup, otec biskup ma sem nedal za trest. On ma mal rád. Ale dala ma sem za trest štátna bezpečnosť. Dnes to už môžem smelo povedať. Bol som v Nitre iba 15 mesiacov, ale boli to ťažké mesiace najmä v závere, keď som bol často aj na bezpečnosti vypočúvaný. A dali ma sem do Bošáče preto, že tu bolo*

⁴⁹ Ekumenická slávnosť v osade Španie v Novej Bošáci, 9. júna 1991. Videozáznam.

veľa roboty, boli tu dvaja kňazi a ja som mal tu byť sám. Dokonca sa vyhrážali: Však tu sú aj inoveriaci. Však tí ti ukážu. Dnes môžem odkázať po vás pozdrav všetkým bratom evanjelikom, aj inoveriacim, ktorí mi ukázali, i veriaci myslím, svoju lásku. Bolo to vidieť na tom stretnutí v Španí, kde sme sa stretli všetky vierovyznania. Myslím, že to ukázalo samo o sebe, že keď je katolík alebo evanjelik úprimný, že to vôbec nie je prekážka, ba práve naopak, že nás to môže ešte spojiť, a ja verím v ekumenizmus, verím v spojenie cirkví. Čo chcem však sestry a bratia v tejto chvíli povedať je, že najviac bolesti, najviac ťažkostí mi spôsobovala štátna bezpečnosť tu v Bošáci. Nebolo snád', sestry a bratia, týždňa, niekedy aj viackrát za týždeň, čo by nebola prišla štátna bezpečnosť za mnou, za rôznymi účelmi, ponukami, vyhrážkami, ba až terorom... Mnohí z vás viete, že mnohokrát ma držali do polnoci, vypočúvali, šikanovali. Veľakrát sa vyhrážali preložením, na čo som sa im do očí smial, lebo som vedel, že ma nepreložia, pretože oni mali väčší strach ako som mal ja. Preto som aj všetky tie akcie podnikal, aby som im ukázal, že tu je viera a zároveň chcel som vás, celú bošácku farnosť tak pozdvihnúť do výšky, aby ste patrili medzi tie prvé farnosti duchovného života a kvality Nitrianskej diecézy. Skutočne môžem povedať tým bratom, ktorí ešte aj teraz pôsobia, aj teraz mám ešte určité náznaky, aj v našej Bošáckej farnosti. Nech si uvedomia, že nezvíťazí nikdy lož, podvod, násilie, ale že zvíťazí jedine láska. A nech si to uvedomia čím skôr. Verím, že mi dnes, v poslednú noc nevybijú okná... Nikto nevedel, ani moji vlastní rodičia a súrodenci, že som rehoľník, až do vlaňajška. Odchádzam teda tak, ako som sem prišiel, ale ešte ako dôvod poviem aj toto: keď ma už nemohla bezpečnosť chytiť na mamonu, na sľuby, keď mi zatrhli ďalšie štúdiá, cez Pacem in terris, tak tu medzi vás roztrúsili sprosté reči o mne, že mám frajerku. Je to smutné, že som to počul aj z úst vás katolíkov. Dnes však odchádzam a môžem sa Vám všetkým pozrieť do očí. Odpúšťam vám aj toto, hoci ma toto bolelo zo všetkého najviac. Nečakal som to od katolíkov. Tu aj vidíte, čo všetko dokázala štátna bezpečnosť. Jej nebolo sväté nič! Uvedomte si to aj do budúca, kto

vás vedie. Ved' dnes sa poprevracali iba kabáty, povymieňali nejaké kreslá, ale zostali tam tí istí... Všetkým Vám sa chcem poďakovať za modlitby a dobrý príklad, ktorý som od vás, moji milí farníci dostal... Chcem sa poďakovať všetkým, ktorí mi pomohli pri budovaní, opravách. Ja viem, že to Pán Boh vidí a Pán Boh to aj odmení. Zanechávam svojmu nástupcovi veci v poriadku a ja verím, že on si nájde aj tak dosť práce, aby sa to tu zvelaďovalo.“⁵⁰

Po odchode z Bošáckej farnosti 1. júla 1991 sa stal správcom farnosti v Bijacovciach a direktor Rehoľného seminára sv. Vincenta de Paul v Bijacovciach na východnom Slovensku. Dostal za úlohu rekonštruovať starú budovu na nový misijný dom a seminár. Podarilo sa mu to za 80 dní s výdatnou pomocou bývalých farníkov z bošáckej farnosti. Najskôr na stavbe pracovali len oni, potom sa pridali aj miestni.⁵¹ Na obrázku je vidieť v akom stave bola budova pôvodne, počas rekonštrukcie a po rekonštrukcii.

Marián Mikulec spomína: „*Pri návšteve v Bijacovciach nám (Stanček) rozprával rôzne zážitky... Ďalší zážitok pri spomínanej návšteve bol, že hneď po raňajkách sa všetci bohoslovci rozutekali v pracovnom oblečení zo seminára. Na našu otázku, kam sa tak ponáhľali nám odpovedal: že išli ľuďom po dedine pomáhať hrabať seno.*“⁵²

V roku 1979 získal Ľubomír Stanček na Rímskokatolíckej Cyrilometodskej bohosloveckej fakulte univerzity Komenského v Bratislave vysvedčenie o pedagogickej spôsobilosti vyučovania náboženskej výchovy na základných a stredných školách. Po skončení štúdia na Univerzite Komenského v Bratislave získal v roku 1993 titul magister. Na Katolíckej univerzite v Lubline získal *magister teologii* (ThMgr.), tiež *diploma licentiae* (ThLic.) z pastorálnej teológie. V štúdiách pokračoval a o dva roky neskôr získal na tých istých

⁵⁰ STANČEK, Ľubomír. *Z prejavu pána farára Stančeka na rozlúčku 30. júna 1991 v kostoloch v Bošáci, Trenčianskych Bohuslaviciach a v Novej Bošáci*. Videozáznam. 1991.

⁵¹ KOSOVÁ, Mária. *Podľa rozprávania Márie Kosovej*. Nová Bošáca. 2018.

⁵² MIKULEC, Marián. *Podľa rozprávania Mariána Mikulca*. Bošáca. 2018.

univerzitách titul *doktor nauk teologicznych* (ThDr.) a na Slovensku titul *doctoris* (Dr.). Titul *philosophiae doctor* (PhD.) získal na Univerzite Komenského v roku 1998, kde bol o rok neskôr menovaný za docenta v odbore katolícka teológia.

V rokoch 1991 – 2012 pôsobil ako vysokoškolský pedagóg na Teologickom inštitúte v Spišskej Kapitule. V roku 1991 prednášal ako odborný asistent pastorálnej teológie, homiletiky, rétoriky, misiológie, ekumenizmu a špirituálnej teológie na Teologickom inštitúte pri Kňazskom seminári biskupa Jána Vojaššáka v Spišskom Podhradí. V rokoch 1993 - 2009 bol špirituálom v Kňazskom seminári biskupa Jána Vojaššáka v Spišskom Podhradí. V rokoch 2001 - 2003 vyučoval rétoriku, homiletiku, misiológiu, ekumenizmus, špirituálnu teológiu na Teologickom inštitúte v Spišskej Kapitule. V rokoch 2002 – 2003 prednášal pastorálnu teológiu v poľskom Lubline i vo Vroclave. Od roku 2004 – 2008 pôsobil na Katolíckej univerzite v Ružomberku ako prorektor pre vzdelávanie a výchovu. V roku 2004 bol prezidentom Rudolfom Schusterom vymenovaný za vysokoškolského profesora v odbore katolícka teológia. V rokoch 2006 – 2008 pracoval ako učiteľ na Teologickom inštitúte Banská Bystrica – Badín.

Lubomír Stanček je autorom stoviek publikácií rôzneho žánru: romány, homílie, odborná literatúra. Publikoval na stránkach Katolíckych novín, Duchovného pastiera, Denníka mladých, Slova zo srdca, Apoštola Božieho Milosrdenstva.⁵³

⁵³ STANČEK, Lubomír. Dostupné online: <http://www.evanjelizacia.eu/?go=lubomir-stancek>.

Pán profesor Ľubomír Stanček

Od augusta 2014 - 2017 žil zo zdravotných dôvodov v provinciálnom dome v Bratislave a aktívne pokračoval vo svojej evanjelizačnej činnosti na internete i v písaní kníh.⁵⁴ A potom pôsobil v Charitnom domove v Nitre.

Dňa 12. júla 2018 v skorých ranných hodinách si Pán života k sebe povolal prof. Ľubomíra Stančeka, CM. Zádušná svätá omša spojená s pohrebnými obradmi bola 16. júla 2018 o 13.00 hodine v Kostole Všetkých svätých v Kamennej Porube.

PaedDr. Júlia Kubicová hovorí: *„Pracovný a zároveň priateľský kontakt s pátrom Ľubomírom mi odhaľuje jeho pravú tvár usilovnosti, vytrvalosti a tichosti. Jeho názory hovoria o ňom, že je realista, čo robí jeho vieru stabilnejšou. Ako katolícky kňaz - pôsobením Ducha - zapaluje srdcia pre Krista veriacich kresťanov katolíkov, inoveriacich i neveriacich na celom svete. Svojim záujmom o súčasné dianie vo svete a spásu všetkých duší si uvedomuje svoje poslanie a veľmi snaživo, ekumenickým spôsobom - primerane dobe - využíva dary Ducha a prostriedky k povzbudeniu viery všetkých ľudí. Ako niekoľkoročný profesor a skúsený kňaz veľmi dobre pozná duše ľudí,*

⁵⁴ STANČEK, Ľubomír. Dostupné online: <http://www.evanjelizacia.eu/?go=lubomir-stancek>.

ich trápenia a túžby, a spolu so sv. Augustínom si uvedomuje, že „nespokojné je srdce človeka, kým nespočynie v Bohu”; preto sa denne snaží o vysvetlenie týchto slov nielen vo svojich e-meditáciách, ale i písaním homílií a iných kresťanských kníh. Je majstrom slova; každý, kto sa zahĺbi do jeho myšlienok, s pocitom osobného obohatenia a motivácie bude nachádzať aj pochopí zmysel svojho života, trápenia a celkovej existencie v inom, oveľa významnejšom - duchovnom svetle. Kto blúdi, tomu poukáže na správny smer, kto nevie, tomu poradí, kto nechápe, tomu vysvetlí, kto je smutný, toho povzbudí, kto nepozná, tomu predstaví Ježiša. “⁵⁵

⁵⁵ KUBICOVÁ, Júlia. Dostupné online: <http://www.evanjelizacia.eu/?go=lubomir-stancek>.

Literatúra a použité informačné zdroje

BEŇOVÁ, Irena. *Podľa rozprávania Ireny Beňovej*. Nová Bošáca. 2018.

Ekumenická slávnosť v osade Španie v Novej Bošáci, 9. júna 1991. Videozáznam.

GURÍN, Dominik. *Spomienky na pastoračiu v Bošáci*. 2018.

Katolícke farnosti Banská Bystrica. Dostupné online: <http://www.kfbb.estranky.sk/clanky/stal.html>.

KOSOVÁ, Mária. *Podľa rozprávania Márie Kosovej*. Nová Bošáca. 2018.

Kronika rím. katolíckej farnosti Bošáca. Rímskokatolícka cirkev, farnosť Bošáca, nečíslované.

KUBICOVÁ, Júlia. Dostupné online: <http://www.evanjelizacia.eu/?go=lubomir-stancek>.

KUKUČA, Jaroslav. *Podľa spomienok Jaroslava Kukuču*. Nová Bošáca. 2018.

KULJAČEK, Peter. *Načrtnuté dejiny farnosti Bošáca s osobitným zreteľom na sídlo tejto farnosti*. Nemšová: Tlačiareň J+K s.r.o.. 2016. 220 s. ISBN 978-80-972374-7-9.

MIHALOVÁ, Zuzanna. *Spomienky*. Bošáca. 2018.

MIKULEC, Marián. *Podľa rozprávania Mariána Mikulca*. Bošáca. 2018.

MIKULEC, Marián. *Spomienky Mariána Mikulca*. Bošáca. 2018.

PATKA, Andrej. *Príhovor v kostole v Bošáci 21. apríla 1991*. videozáznam.

PATKA, Andrej. *Príhovor v kostole v Novej Bošáci 20. apríla 1991*. videozáznam.

Rímskokatolícka cirkev, farnosť Bošáca, Matrika birmovancov II.

STANČEK, Ľubomír. Dostupné online: <http://www.evanjelizacia.eu/?go=lubomir-stancek>.

STANČEK, Ľubomír. *Homília na prvé sväté prijímanie v Mariánskom roku 1988.*

STANČEK, Ľubomír. *Rím. Kat. farnosť Bošáca. Príspevok k dejinám.* Rukopis, 1986. Archív: Rímskokatolícka cirkev, farnosť Bošáca.

STANČEK, Ľubomír. *Z prejavu pána farára Stančeka na rozlúčku 30. júna 1991 v kostoloch v Bošáci, Trenčianskych Bohuslaviciach a v Novej Bošáci.* Videozáznam. 1991.

Kontaktné údaje

PhDr. PaedDr. Mgr. Martin Klement, Ph.D.h.c., MBA, LL.M.

VŠZaSP sv. Alžbety Bratislava – doktorand

Palackého 1,

P.O.Box 104

810 00 Bratislava

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

martin.klement@gmail.com

Osvecovať druhých pozitívnym duchom

Zborník z vedeckej konferencie

Zostavovateľ: Pavol Zemko

1. vydanie

Text neprešiel jazykovou úpravou.

Pre Haulikov inštitút vydalo vydavateľstvo

Ivona Matúšová, Trnava

© 2019

ISBN 978-80-89979-10-3